

সম্মান 2023 INDIA

G20- এখন প্রথম পাঠ

G-20 বিশ্ববিদ্যালয় সংযোগৰ
বাবে প্রস্তুত পৃষ্ঠভূমিৰ টোকা

वसुधैव कुटुम्बकम् | ONE EARTH • ONE FAMILY • ONE FUTURE

স্বীকৃতিবোক্তি

আৰ.আই.এছ.-ৰ সঞ্চালক প্ৰধান অধ্যাপক শচীন চতুৰ্বেদীৰ সামগ্ৰিক নিৰ্দেশনাত 'G-20-এখন প্ৰথম পাঠ' প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। নথিখনৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ সমল প্ৰদান কৰিছে। নতুন দিল্লীৰ টিজিআইআই মিডিয়া প্ৰাইভেট লিমিটেডৰ শ্ৰীমান মনিশ চন্দ আৰু আৰ.আই.এছ. দলৰ সহযোগী অধ্যাপক ড० প্ৰিয়দৰ্শী দাশ, ডাঃ দুৰ্গেশ ৰায়(সতীৰ্থ); ডাঃ ৰাহুল ৰঞ্জন, (পৰামৰ্শদাতা); আৰু ডাঃ সায়ন্তন ঘোচাল (পৰামৰ্শদাতা) ক লৈ গঠিত আৰ.আই.এছ. দলে প্ৰদান কৰে।

আমি G-20 শ্বেৰ্পা শ্ৰী অমিতাভ কান্তক; শ্ৰী হৰ্ষ বৰ্ধন শ্ৰীংলা, মুখ্য সমন্বয়ক (G-20); শ্ৰী মুক্তেশ পৰদেশী, অ'এছডি (G-20); শ্ৰী অভয় ঠাকুৰ, অতিৰিক্ত সচিব আৰু চাউচ-শ্বেৰ্পা (G-20) আৰু বৈদেশিক পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়ৰ যুটীয়া সচিব (নীতি পৰিকল্পনা আৰু গৱেষণা) ড० সুমিত শেঠক, তেওঁলোকৰ নিৰ্দেশনা আৰু সমৰ্থনৰ বাবে আন্তৰিকতাৰে ধন্যবাদ জনাইছো।

প্ৰতিবেদনখনৰ পৰিচালনা প্ৰকাশন বিষয়া শ্ৰীযুত তিশ মালহোত্ৰা আৰু প্ৰকাশন সহায়ক শ্ৰীযুত শচীন সিংঘলক লৈ গঠিত আৰ.আই.এছ. প্ৰকাশন দলে কৰিছিল।

স্বত্বাধিকাৰ © RIS, 2022

2022 চনত প্ৰকাশিত: আৰ.আই.এছ.

भारत 2023 INDIA

India@G20

आशा, सम्प्रीति आरु शान्तिरु कारुयकाल

आशा, सम्प्रीति, शान्ति आरु स्थिरता - एहिवोरु हऐछे सेहै निर्धारित धारणारु यिवोरु विशुवरु आटाहतके उन्नत आरु उदीयमान अर्थनीतिसमूहरु G-20 गोटरु भारतरु कारुयकालक गटु दिव। G-20ये विशुवरु पधुगु सरुवभूहृ अर्थनीति भारतक वरुधित मेरुकुकरुणरु समयत एक विशुवरुप्यापी कारुयसूची गटु तुलिवलै आरु डू-राजनैतिक उन्नेजना वृद्धिरु समयचोरुगत शान्ति, स्थिरता स्थापन करुि तथा एक खण्डित पृथिवीत समृद्धि भाग-वतबारु वारुवे एक उंकृष्ट सुयुग प्रदान करुिछे।

अनुत्तुङु आरु कारुय-मुखी

2022 चनरु 16 नरुवरुधरुत इणुनेछियारु द्वीप रिजट वारुलित G-20 सम्मिलनरु सामरुणि अधिरुेशनत इणुनेछियारु राष्ट्रपति जुकु उइडुडुडुडुडु प्रधानमन्त्री नरुबेन्द्रु मुरुदुीक प्रतीकीभारुवे G-20 कारुयकालरु गेभेल प्रदान करुे। भारतुे 2022 चनरु 1 डिचेम्बरुत आनुष्ठाणिकभारुवे वरुधरुजुओरुा G-20 कारुयकालरु दायितुु ग्रहण करुे यि 2023 चनरु 30 नरुवरुधरुलैके चलिव। वारुलित प्रधानमन्त्री मुरुदुीके विशुवक आशुवास दि वरुद्धता दिये ये भारतरु G-20 कारुयकाल “सामग्रिक, उरुच्छाकांक्षी, निर्णायक आरु कारुयमुखी” ह’व। भारतरु कारुयकालरु गुरुतुपुर्ण विषय आरु अग्रुाधिकारुकरु कथा उरुल्लेख करुि प्रधानमन्त्री मुरुदुीके भाषणत कय ये G-20 ये शान्ति आरु सम्प्रीतिरु सपक्षे एक शक्तिशाली वारुता प्रदान करुिब लागिव आरु शान्ति आरु निर्बापनुता अविहने “भरुिष्यत प्रजनुहै अर्थनैतिक विकाश वरु प्रयुक्तिगत उरुद्धारुनरु सुविधा ल’व नुरुारुिब” वुलि जुओरु दिये।

G-20 ল-গ': প্ৰস্ফুটিত পাহি, সাতটা পাহি

ভাৰতৰ G-20 অধ্যক্ষতাৰ সাৰাংশ “এক পৃথিৱী, এক পৰিয়াল, এক ভৱিষ্যত” বিষয়বস্তুত সন্নিবিষ্ট আৰু প্ৰাচীন সংস্কৃত লোকাচাৰত “বসুদাহাইভা কুটুম্বকন্ম” হিচাপে পৰিভাষিতৰূপত স্পষ্ট কৰা হৈছে। এপাহ ফুলি থকা পদুম আৰু পৃথিৱীখন কঢ়িয়াই থকা ইয়াৰ সাতোটা পাহিৰে গঠিত ল-গ' টোৱে জীৱনৰ সকলো মূল্য - মানৱ, প্ৰাণী, উদ্ভিদ আৰু অণুজীৱ - আৰু পৃথিৱী গ্ৰহ আৰু বহল বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডত সেইবোৰৰ আন্তঃসংযোগ নিশ্চিত কৰে। 2022 চনৰ 8 নৱেম্বৰত ল-গ' মুকলি কৰাৰ সময়ত প্ৰধানমন্ত্ৰী মোডীয়ে কয়, “G-20 প্ৰতীকচিহ্নত পদুমৰ প্ৰতীক এই সময়ত আশাৰ প্ৰতিনিধিত্ব। “পদুমৰ সাতোটা পাহিয়ে পৃথিৱীৰ সাতখন মহাদেশক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে আৰু লগতে সংগীতৰ সাতটা লয়ক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। G-20 য়ে বিশ্বক একত্ৰিত কৰিব। এই ল-গ' পদুম ফুলে ভাৰতৰ পৌৰাণিক ঐতিহ্য, আমাৰ বিশ্বাস, আমাৰ বুদ্ধিমত্তাক সূচাব পাৰিছে,” প্ৰধানমন্ত্ৰী মোডীয়ে ল-গ' মুকলিৰ সময়ত এইদৰে কয়।

ভাৰতৰ বাবে, G-20 কাৰ্যকাল “অমৃতকাল”ৰ আৰম্ভণিও চিহ্নিত কৰে, ইয়াৰ 25 বছৰীয়া সময় 15 আগষ্ট 2022 তাৰিখে ইয়াৰ স্বাধীনতাৰ 75 তম বাৰ্ষিকীৰ পৰা আৰম্ভ হৈ, এক ভৱিষ্যতবাদী, সমৃদ্ধ, সামগ্ৰিক আৰু উন্নত সমাজৰ দিশত, ইয়াৰ মূলত মানৱ-কেন্দ্ৰিক দৃষ্টিভংগীৰ দ্বাৰা পৃথক কৰি ইয়াৰ স্বাধীনতাৰ শতবাৰ্ষিকীলৈ যায়।

মুখ্য অগ্ৰাধিকাৰসমূহ

খাদ্য আৰু শক্তি সুৰক্ষাৰ দৰে বহু-মাত্ৰিক সংকটৰ দ্বাৰা পীড়িত বিশ্বত, যি ভূ-ৰাজনৈতিক উত্তেজনাৰ দ্বাৰা বৃদ্ধি পাইছে, তেনে বিশ্বত ভাৰতে ইয়াৰ G-20 কাৰ্যকালক পৰিৱৰ্তন আৰু গোলকীয় পৰিৱৰ্তনৰ অনুঘটক হিচাপে চাইছে। বিশ্বসংঘৰ্ষত আৱদ্ধ হৈ থকা, সাধাৰণ মানুহৰ জীৱন বিপদাপন্ন হোৱাৰ সৈতে, ভাৰতে ইয়াৰ G-20 কাৰ্যকালক বিশ্বব্যাপী বিকাশ পুনৰুজ্জীৱিত কৰা, শক্তিশালী জলবায়ু পদক্ষেপ আৰু শক্তিশালী গোলকীয় স্বাস্থ্য আৰ্কিটেকচাৰৰ দৰে বহুতো প্ৰত্যাহ্বানৰ গঠনমূলক আৰু সহমত-আধাৰিত সমাধান প্ৰস্তুত কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব। খাদ্য আৰু পুষ্টি সুৰক্ষাৰ প্ৰচাৰ কৰাটো এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অগ্ৰাধিকাৰ হ'ব কিয়নো মহামাৰীয়ে লাখ লাখ লোকক দৰিদ্ৰতাৰ ফালে ঠেলি দিছে। বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্য দ্ৰুতগতিত অনুসৰণ কৰা আৰু বিশ্বক LiFE (পৰিৱেশৰ বাবে জীৱন)ৰ জৰিয়তে পৰিৱেশ-অনুকূল বহনক্ষম জীৱনশৈলী গ্ৰহণ কৰাত নেতৃত্ব দিয়াটো অহা কেইমাহমানৰ ভিতৰত অন্যান্য মুখ্য অগ্ৰাধিকাৰত বিবেচিত হ'ব। তথ্য প্ৰযুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ মূল শক্তিৰ

সৈতে, ভাৰতে ডিজিটেল আৰ্কিটেকচাৰক সামগ্ৰিক কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে যাতে ই আৰ্থ-সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ অনুঘটক হ'ব পাৰে। সামগ্ৰিক বিকাশ আৰু বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিৰ প্ৰচাৰ কৰাটো মুখ্য অগ্ৰাধিকাৰ হ'ব।

বিশ্বব্যাপী প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ মেৰুকৰণ বিবাদ আৰু প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ সংখ্যা হ্রাসৰ দ্বাৰা খণ্ডিত পৃথিৱীত, বিশ্বব্যাপী জিডিপিৰ 85%, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বাণিজ্যৰ 75% আৰু বিশ্বৰ জনসংখ্যাৰ 2/3 অংশক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা G-20 আগতকৈ অধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰিব। ভাৰতৰ কাৰ্যকালত, ভাৰতে বিশ্বব্যাপী অৰ্থনৈতিক আৰু বিত্তীয় বিষয়ত সহযোগিতাৰ বাবে মুখ্য গোলকীয় মঞ্চ হিচাপে G-20ৰ স্থিতি আৰু কৰ্তৃত্বক শক্তিশালী কৰিব বিচাৰিব। অৱশ্যে, G-20 ৰ জন্ম 2008 চনৰ বিত্তীয় মন্দাৱস্থাৰ শীৰ্ষত হৈছিল, যি বিশ্বক উন্নত আৰু উদীয়মান অৰ্থনীতিৰে গঠিত এক নতুন প্ৰতিনিধিত্বমূলক বহুপাক্ষিক গোট স্থাপন কৰিবলৈ বাধ্য কৰিছিল। এই সন্দৰ্ভত প্ৰধানমন্ত্ৰী মোডীয়ে উল্লেখ কৰে যে বিশ্বই “G-20”ক আশাৰে পৰ্যবেক্ষণ কৰি আছে।

অবিশ্বাস্য ভাৰত

আৰু আগলৈ ধৰিলে, G-20 এ ভাৰতক ইয়াৰ সকলো গৌৰৱ আৰু বৈচিত্ৰ্যক প্ৰদৰ্শন কৰাৰ এক সুযোগ দিব, কিয়নো ই অৰ্থনৈতিক প্ৰগতিৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি, মহাকাশ, উদ্ভাৱন আৰু ষ্টাৰ্ট-আপলৈকে প্ৰায় প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে উৎকৃষ্টতাৰ নতুন শীৰ্ষ অৰ্জন কৰে। ভাৰতে ভাৰতৰ 56 টা বিভিন্ন স্থানত 200 তকৈ অধিক G-20 সম্পৰ্কীয় বৈঠক আয়োজন কৰিব, যাৰ ফলত বিভিন্ন দেশৰ প্ৰতিনিধিসকলে এই জীৱন্ত আৰু বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ দেশখন ভ্ৰমণ কৰিব। বহুতো দৰ্শনাৰ্থীৰ বাবে, G-20 অনুষ্ঠান তেওঁলোকৰ বাবে ভাৰতৰ প্ৰথম সোৱাদ আৰু অভিজ্ঞতা লোৱাৰ সুযোগ হ'ব, আৰু সেয়েহে সকলো ভাৰতীয়ই বিশ্বক স্বাগতম জনোৱাৰ বাবে আৰু তেওঁলোকক এটা পৰিয়ালৰ অংশ হিচাপে গণ্য কৰিবলৈ তেওঁলোকৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ পদক্ষেপ আগবঢ়াব লাগিব। এই প্ৰথম পাঠত ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত মুখ্য বিষয়বস্তুৰ ওপৰত চমুকৈ লিখনিৰ বৰ্ণনা অন্তৰ্ভুক্ত আছে যাতে 20-ৰাষ্ট্ৰৰ সংস্থাটোৰ নেতৃত্বৰ সময়ত ভাৰতে অহা 12 মাহত কি প্ৰাপ্ত কৰিব বিচাৰে তাৰ মুখ্য গুৰুত্বপূৰ্ণ ক্ষেত্ৰ আৰু অগ্ৰাধিকাৰৰ সৈতে শিক্ষাৰ্থী আৰু গৱেষকসকলক পৰিচিত কৰিব পৰা যায়। আমি আশা কৰোঁ যে, ভাৰতে এক বিশ্বব্যাপী প্ৰভাৱশালী হিচাপে নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব আৰু এক অধিক সামগ্ৰিক আৰু ন্যায়সঙ্গত পৃথিৱী গঢ়ি তোলাত সহায়ক হোৱাকৈ G-20 প্ৰক্ৰিয়াত ইয়াৰ মচিব নোৱাৰা ছাপ দি থৈ যাব।

শক্তি পরিবর্তন:
সেউজীয়া পৃথিবী এখন গঠন কৰা

নিম্ন-কাৰ্বন বিকাশ ত্বৰাঙ্ঘিত কৰাৰ বাবে শক্তি পৰিৱৰ্তনক প্ৰচাৰ কৰাটো ভাৰতৰ চলিত নৱীকৰণযোগ্য বিপ্লৱৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অগ্ৰাধিকাৰ, আৰু ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকালৰ কাৰ্যসূচীত গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে স্থান পাব। নতুন মানদণ্ড আৰু লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণ কৰি, ভাৰতে ইতিমধ্যে ঘোষণা কৰিছে যে ইয়াৰ আধা বিদ্যুৎ নৱীকৰণযোগ্য উৎসৰ পৰা উৎপাদন কৰা হ'ব। ভাৰতৰ বাবে, সামগ্ৰিক শক্তি পৰিৱৰ্তনৰ বাবে উন্নয়নশীল দেশসমূহলৈ সময়-সীমাবদ্ধ আৰু সুলভ বিত্ত আৰু প্ৰযুক্তিৰ বহনক্ষম যোগান অপৰিহাৰ্য।

প্ৰধানমন্ত্ৰী মোদীয়ে 2021 চনৰ নৱেম্বৰত গ্লাছগোট অনুষ্ঠিত COP2-26 গোলকীয় জলবায়ু সন্মিলনত সামগ্ৰিক শক্তি পৰিৱৰ্তনৰ তেওঁৰ দৃষ্টিভংগীৰ কথা প্ৰকাশ কৰে, য'ত তেওঁ বিশ্বক “পঞ্চমিত্ৰাঃ (পাঁচটা অমৃত) ধাৰণাৰ সৈতে পৰিচয় কৰাই দিয়ে। এই পঞ্চমুখী আঁচনিত অন্তৰ্ভুক্ত আছে:

- ভাৰতে 2030 চনৰ ভিতৰত ইয়াৰ অ-জীৱাশ্ম শক্তি ক্ষমতা 500 গিগাৱাটলৈ উপনীত কৰিব।
- ভাৰতে 2030 চনৰ ভিতৰত নৱীকৰণযোগ্য শক্তিৰ পৰা ইয়াৰ 50% শক্তিৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিব।
- ভাৰতে এতিয়াৰ পৰা 2030 চনলৈ মুঠ আনুমানিক কাৰ্বন নিৰ্গমন এক বিলিয়ন টন হ্ৰাস কৰিব।
- 2030 চনৰ ভিতৰত, ভাৰতে ইয়াৰ অৰ্থনীতিৰ কাৰ্বনৰ তীব্ৰতা 45% তকৈ কম হ্ৰাস কৰিব।
- 2070 চনৰ ভিতৰত ভাৰতে নেট জিৰোৰ লক্ষ্য প্ৰাপ্ত কৰিব। এই “পঞ্চমৃত” জলবায়ু কাৰ্যত ভাৰতৰ এক অভূতপূৰ্ব অৱদান হ'ব।

“পঞ্চমিত্ৰা”ৰ এই ধাৰণাটোৱে 2022-2023 বৰ্ষৰ বাবে G-20ৰ নেতৃত্বত শক্তি সুৰক্ষা আৰু শক্তি পৰিৱৰ্তনৰ বাবে ভাৰতৰ প্ৰচেষ্টাক আধাৰিত কৰিব। ভাৰতৰ বাবে, বিশ্বব্যাপী বিকাশৰ বাবে শক্তি সুৰক্ষা গুৰুত্বপূৰ্ণ কিয়নো ই হৈছে বিশ্বৰ দ্ৰুততম বিকাশশীল অৰ্থনীতি। এইকাৰণে ভাৰতে শক্তি বজাৰত স্থিৰতা নিশ্চিত কৰিবলৈ শক্তিয়োগানৰ ওপৰত যিকোনো প্ৰতিবন্ধকতাৰ বিৰোধিতা কৰে।

ভাৰতৰ শক্তি পৰিৱৰ্তনৰ সমৰ্থনে দেশৰ শক্তি নিৰ্ধাৰণত নৱীকৰণযোগ্যৰ ক্ষেত্ৰত নৱীকৰণযোগ্য ৰখাৰ বাবে চৰকাৰে গ্ৰহণ কৰা বহুতো পথপ্ৰদৰ্শক পদক্ষেপৰ সৈতে অধিক অনুৰণন আৰু বিশ্বাসযোগ্যতা অৰ্জন কৰিছে। ভাৰতে বাণিজ্যিক আৰু ঔদ্যোগিক

ग्राहकसकलक विद्युतब सेउज उंसलै सलनल कबलवलै अनुमतल दलयाब बावे नलयम शलथलल कबल इयाब जलरलशु इंकन-कललत अथनीतलब कलरुवनमुक्तकबण तुबलशुवल कबलले। डलरते प्रथम मुडरुड क'ललेशुनत यलगदान कबलले, यल हलैले वलशुवड्यापी 30% नलगमनब बावे दलयवदुन गधुब उदुयोग आरु दलरुघ दूरतुबड डरलवहन खणुक कलरुवनमुक्त कबलब लङुकुडडे एक वलशुवड्यापी डदङुकुडड।

डलरते डुरलसड सैते आनुतुगुतलक सैड डलतुरतल (आल.एडु.ए.) आरुडुड कबलले आरु 'एक सूरुड, एक वलशुव, एक कलली'ड दलशत कलड आले। आल.एडु.ए. एक वलशुवड्यापी सैड आनुदललनत डरलणत हलैले, 100 खनतकुेड अडलक डेशे ऐल डलतुरतलत यलगदान कबलले यल सैड शकुतलर उंडडलदन वृदुध कबलड वलकलरे।

शलकुतु डरलरुतनड डुकुडत डलरते डरलङुकलर, वहनङुकुड आरु सुलड शकुतु डरलरुतन तुबलशुवल आरु नलशुकत कबलर बावे शकुतु डुरणललीड डरलरुतन आरु वैकलकुरतलक सडुथन कडरे। ऐल डुकुडत, डलरते उनुनडनशील डेशसडुडडर बावे, वलशेषकुे आडललतकुे दुवल डेशसडुडडर बावे, सुलड, नलरुडडडुडुगुड, वहनङुकुड आरु आधुनलक शकुतु, ङुकुडतल नलगडण, डलकडुरल डुकुडतड डलतडड सुलड शेशुतुडडल डुरडुकुतु, डलरसुडडरलक ललडकनक डुरडुकुतुडर सहडुडुगलतल आरु शकुतु खणुत वलकुतुडड डुरशडन कलरुडड सुवलडल डुरदान कबलर डुकुडत नलरुतुडड सडुथन आगवदुडुरलर बावे डुडडकतल कडरे।

डरलडुडतड लङुकुड डलथल, डलरते सैड शकुतुडर उंडडलदन वृदुध कबलवलै आरु उदुयोग आरु शकुतु उडडडुडुडुडकलडर दुरलल वडुडडक वडुरहलरडर बावे इयाक अडलक सुलड कडर तुललवलै आल. एडु.ए.-ड सुवलडल ल'व। डलरते सेउजुडडल वलकलश आरु नरुीकडरणडुडुगुड दलशत शकुतु डरलरुतनड डरलडुरेङुकुतत सैड शकुतुडर वडुरहलर वृदुधर डुडडडत कुेड डलव। डलरतड दृषुतल, सैड शकुतु हलैले डरलडुडतड नरुीकडरणडुडुगुड शकुतु यल कुेडडलशु इंकनडर डुडडडत नलरुडडशीलतल यथेषुतु हुरलस कडरत सहलड कडरलड। इयाडर G-20 कलरुडकललडर अधीनत, डलरते डुरडुकुतु शुवलनुतुडर आरु कुेडन शुवलनुतुडरडर कुेडडडडते कललत शकुतुडक डरलरुतनडर डुरकलड कडरलड। सैड आरु नरुीकडरणडुडुगुड डुरडुकुतुडर डुकुडत उदुडुरनडर बावे आनुतुडुडलशुडुडुड सहडुडुगलतल वृदुध कडरलडुे अनलगत डलनत डलरतडर एक ङुडुकुतुडुडुड अगुरलडलकलर ह'व।

LiFE প্রাপ্ত কৰক: পৰিৱেশ- অনুকূল জীৱনশৈলীৰ প্ৰচাৰ

জলবায়ু আক্ষৰিক ভাৱে সলনি হৈছে, গোলকীয় উষ্ণতাই সমগ্ৰ বিশ্বতে ইয়াৰ ধ্বংসযজ্ঞ চলাইছে। নদীবোৰ শুকাই আছে, হিমবাহবোৰ গলি আছে আৰু পৃথিৱীৰ বহুতো অঞ্চলত অভিলেখ ভংগ কৰা উষ্ণতা অনুভৱ কৰা হৈছে, যাৰ ফলত চাৰিওফালে যথেষ্ট কষ্ট হৈছে। বানপানী, দুৰ্ভিক্ষ আৰু টাইফুনৰ দৰে আচৰিত জলবায়ু-উদ্ভৱ হোৱা ঘটনাই আমাৰ অস্তিত্বক বিপদত পেলাইছে। জলবায়ুৰ জৰুৰীকালীন অৱস্থাৰ এই পটভূমিত, ভাৰতে LiFE - “ লাইফষ্টাইল ফৰ দা এনভায়ৰনমেণ্ট ” নামৰ বহনক্ষম আৰু স্বাস্থ্যকৰ জীৱনশৈলীৰ বাবে এক ঘৰুৱা প্ৰচেষ্টাৰ পথ প্ৰদৰ্শন কৰিছে আৰু ইয়াক G-20কে ধৰি বিশ্বব্যাপী কাৰ্যসূচীত স্থান দিছে। 2021 চনৰ 1 নৱেম্বৰত গ্লাছগোট অনুষ্ঠিত বাৰ্ষিক গোলকীয় জলবায়ু সন্মিলন, চিঅ’পি26ত ভাৰতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী নৰেন্দ্ৰ মোদীয়ে এই ধাৰণাটো উন্মোচন কৰে। প্ৰধানমন্ত্ৰী মোদীয়ে তেওঁৰ ভাষণত বিশ্ব সম্প্ৰদায়ক পৰিৱেশ সুৰক্ষিত আৰু সংৰক্ষণৰ বাবে “অবিবেচক আৰু ধ্বংসাত্মক ব্যৱহাৰৰ পৰিৱৰ্তে মনোযোগী আৰু ইচ্ছাকৃত ব্যৱহাৰ”ৰ দিশত LiFEক এক আন্তৰ্জাতিক গণ আন্দোলন হিচাপে আগবঢ়াই নিবলৈ আহ্বান জনায়।

LiFE-ये एजन ब्यक्तिक “ग्रहर् जीरनशैली, ग्रहर् बावे आर्कु ग्रहर् द्वाबा” अनुसर्बण करि जलबायु परिर्बर्तनर् बिर्बुद्धे पदक्षेपर् केन्द्रत बाखे। जटिल मेर्त्रेण पलिटी बिर्तर्क आर्कु चर्बकार् आर्कु आन्तर्जातिक संस्त्वार् भूमिकार् बाहिर्बत आगवाटि गै, LiFE-ये जीरनशैलीर् सबल परिर्बर्तन येने ग्रीणहाउट गेछ निर्गमन नियन्त्रण करिबलै कार्यालय वा जिमलै याबलै चाईकेल ब्यरहार् कर्बत उदगनि दिये। LiFE एक अन्तर्निहित बिश्वासर् द्वाबा सक्रिय है आछे ये केर्बल गभीर्बतारे अन्तर्भुक्त ब्यक्ति आर्कु सम्प्रदायर् आचर्बण सलनि करिबले परिर्बेश आर्कु जलबायु संकटत पार्थक्य आनिब पाबे। बास्त्रसंघर् परिर्बेश कार्यसूची (ईउएनईपि) अनुसर्बि, यदि आठ बिलियन बिश्ब्यापी जनसंख्यार् भितर्बत एक बिलियन लोके तेगुँलोकर् दैनन्दिन जीरनत परिर्बेश-अनुकूल आचर्बण ग्रहण करे, बिश्ब्यापी कार्बन निर्गमन प्राय 20% त्रास पाबे। एई नतुन आँचनित, यिसकले एने जीरनशैली अनुशीलन करे तेगुँलोकक LiFEर् अधीनत प्र’प्लेनेट पिपल हिचापे स्वीकृति दिया हय।

बहनक्ष्म जीरन शैलीर् प्रचार्बर् बावे तेगुँर् अभियानत एक नतुन जीरन आशा मनत लै प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीये बास्त्रसंघर् महसचिब एण्टिनिअ’ गुटेर्बेछर् उपस्त्थित बिशाल स्टेचु अफ ईउनिटिर् बावे बिख्यात गुजर्बाटी चहर् केभादियात ‘मिछन LiFE’ आर्बन्ध करे। प्रधानमन्त्री मोडीर् मते, मिछन LiFE ये प्र’-प्लेनेट पिपल धार्बणाटो सुदृढ करे य’त प्रधानमन्त्री मोडीये आशा प्रकाश करे ये, एई पि-त म’डेल अर्थाँ प्र’प्लेनेट पिपल धार्बणाटोरे इयार् उद्दीपनाटो शक्तिशाली करिब। भार्बतर् पबम्पबा आर्कु संस्कृतिर् एक अविच्छेद्य अंग पुनः ब्यरहार्, त्रास आर्कु पुनर्ब्यरहार्, मिछन LiFEर् अंश कियनो ई मानुहक बहनक्ष्म बाहनि कर्बार् बावे उँसाहित करे।

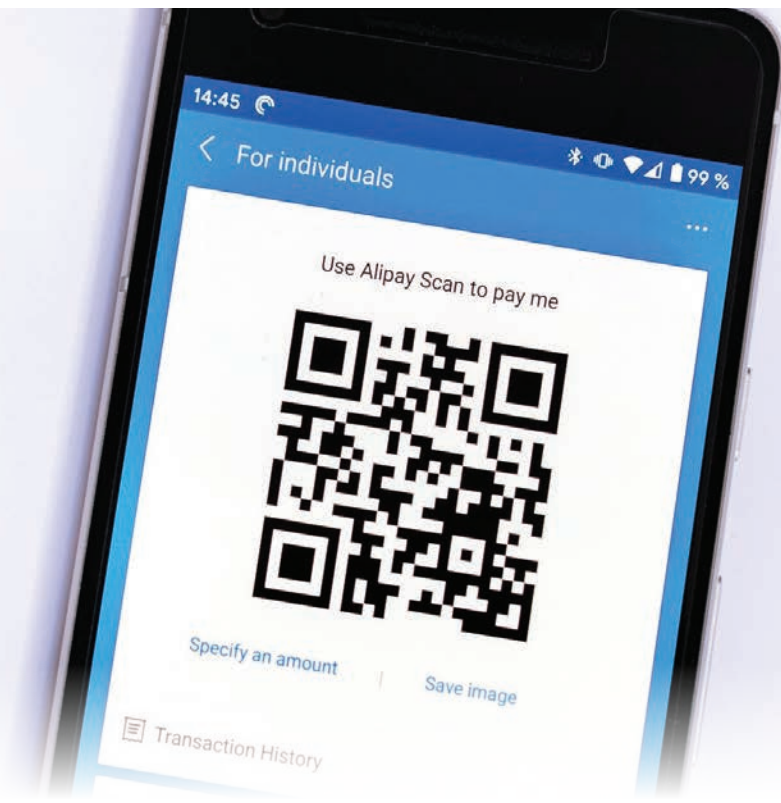
LiFE कार्य परिर्कल्लनात अन्तर्भुक्त आछे ये, मानुहक तेगुँलोकर् दैनन्दिन जीरनत सबल किन्तु कार्यकरी परिर्बेश-अनुकूल कार्यकलाप (चाहिदा) अनुशीलन करिबलै प्रेषित कर्बा, उदयोग आर्कु बजार्बोर्बक परिर्बर्तनशील चाहिदा (योगान)र् प्रति द्रुत सँहार्बि दिबलै संक्ष्म कर्बा, आर्कु बहनक्ष्म ब्यरहार् आर्कु उँपादन (नीति) दुयोटा समर्थन करिबलै चर्बकार् आर्कु उँदयोगिक नीति प्रभाँरित कर्बा।

বিশ্বব্যাপী সুস্থতাৰ বাবে LiFEৰ পৰিৱৰ্তনশীল সম্ভাৱনাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, ভাৰতে বহনক্ষম জীৱনশৈলীক G-20 কাৰ্যসূচীত স্থান দিছে। বিশ্বব্যাপী জিডিপিৰ 80% লগতে বিশ্বব্যাপী সেউজগৃহ গেছৰ 80% নিৰ্গমন কৰে G-20 এ। ভাৰতৰ দৃষ্টিত, G-20 সেউজীয়া জীৱনশৈলীৰ বাবে জীৱনক এক বিশ্বব্যাপী আন্দোলন হিচাপে গঢ়ি তুলিবলৈ সজ্জিত। মিছন LiFEয়ে জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ বিৰুদ্ধে যুঁজত বিশ্বক সহায় কৰিব আৰু ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে এক বহনক্ষম জীৱন শৃংখলা লৈ আনিব। এই সন্দৰ্ভত প্ৰধানমন্ত্ৰী মোডীয়ে 2022 চনৰ 15 নৱেম্বৰত বালিত অনুষ্ঠিত G-20 সন্মিলনত তেওঁৰ মন্তব্যত LiFEৰ তাৎপৰ্যৰ কথা দুহাৰিছিল। “গ্ৰহটোৰ সুৰক্ষিত ভৱিষ্যতৰ বাবে, ট্ৰাণ্টিশ্বিপৰ অনুভূতি হৈছে এক সমাধান। LiFE অভিযানে ইয়াত এটা ডাঙৰ অৱদান আগবঢ়াব পাৰে। ইয়াৰ উদ্দেশ্য হৈছে বহনক্ষম জীৱনশৈলীক এক গণ আন্দোলনত তৈয়াৰ কৰা”। জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ওপৰত বিশ্বব্যাপী বিতৰ্ক সলনি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ প্ৰচেষ্টাৰ স্বীকৃতি স্বৰূপে, G-20 বালি নেতাৰ ঘোষণাপত্ৰই বহনক্ষম উন্নয়ন আৰু জীৱনশৈলী, সম্পদ দক্ষতা আৰু বৃত্তাকাৰ অৰ্থনীতিৰ ধাৰণাক সমৰ্থন কৰিছে।

ভাৰতৰ G-20 ৰ কাৰ্যকালত, LiFE-য়ে এক অতিৰিক্ত গতি লাভ কৰিব কিয়নো ই আন্তৰ্জাতিক সম্প্ৰদায়ৰ লগতে ভাৰতত এক স্বাস্থ্যকৰ সেউজীয়া জীৱনশৈলীৰ বাবে আকাংক্ষা কৰা সকলৰ পৰা সমৰ্থন লাভ কৰিব। অনাগত মাহবোৰত, LiFE জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়াৰ বাবে বিশ্বব্যাপী মন্ত্ৰ হ'বলৈ সাজু হৈছে। মিছন LiFE-য়ে বিশ্বৰ নেতাসকলৰ পৰা উৎসাহী প্ৰতিক্ৰিয়া আনিছে, যিয়ে সেউজ পৰিৱৰ্তন ৰখাৰ বাবে ইয়াৰ আধ্যাত্মিক আদৰ্শ “বসুধৈৱ কুটুম্বকৰ্ম”ৰ মিশ্ৰণৰ বাবে ভাৰতৰ পদক্ষেপক প্ৰশংসা কৰিছে। ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকালৰ মূলমন্ত্ৰ – “এক পৃথিৱী এক গ্ৰহ এক ভৱিষ্যত” – জীৱন-পন্থী গ্ৰহ আৰু মানুহৰ সাৰাংশক কঢ়িয়াই আনিছে। মিছন LiFE হৈছে গ্ৰহক বচাবলৈ নাগৰিক আৰু চৰকাৰৰ বাবে পদক্ষেপ লোৱাৰ আহ্বান।

বিভাজন দূৰ কৰা: ডিজিটেল ৰাজহুৱা সামগ্ৰী

ডিজিটেল ৰূপান্তৰ হৈছে কোভিড-পৰৱৰ্তী এক পৃথিৱীত নতুন স্বাভাৱিক পৰিস্থিতি। কোভিড-19-ৰ পৰিপ্রেক্ষিতত, ইণ্টাৰনেট আমাৰ শ্ৰেণীকোঠা, আমাৰ কৰ্মস্থান, সভাৰ স্থান আৰু ধাৰণা বিনিময়ৰ বাবে পছন্দৰ মঞ্চ হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছে। ডিজিটেলৰ পৰিৱৰ্তনশীল সম্ভাৱনাৰ পৰিপ্রেক্ষিতত, সমগ্ৰ বৰ্ণালীত ডিজিটেল পৰিৱৰ্তন ত্বৰান্বিত কৰাটো ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকাল আৰু অনাগত মাহবোৰত কূটনৈতিক প্ৰসাৰৰ এক মুখ্য গুৰুত্বপূৰ্ণ ক্ষেত্ৰ হ'ব। এই ডিজিটেল পৰিৱৰ্তনত ডিজিটেল অৰ্থনীতি, ডিজিটেল বিত্ত, ডিজিটেল চৰকাৰ, ডিজিটেল স্বাস্থ্য আৰু ডিজিটেল শিক্ষা অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব।

দৰিদ্ৰতাৰ বিৰুদ্ধে আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ বিৰুদ্ধে যুঁজত ডিজিটেল প্ৰযুক্তিও ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। এই পটভূমিত, ভাৰতে ইয়াৰ ডিজিটেল পৰিৱৰ্তনৰ কাহিনী প্ৰদৰ্শন কৰি আগবাঢ়িব পাৰে, 2014 চনত প্ৰায় 50% ৰ তুলনাত 80% তকৈ অধিক ভাৰতীয়ৰ বেংক একাউন্ট খোলা হৈছে – আৰু এই ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ দক্ষতা উন্নত আৰু উন্নয়নশীল বিশ্বৰ সৈতে ভাগ বতৰা কৰিব পাৰে।

ভাৰতে ডিজিটেল আৰ্কিটেকচাৰক অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে যাতে ই আৰ্থ-সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ অনুঘটক হ'ব পাৰে। ডিজিটেল পৰিৱৰ্তন হৈছে শাসনত স্বচ্ছতা বৃদ্ধিকৰাকে ধৰি গুৰুত্বপূৰ্ণ ক্ষেত্ৰত স্কেল আৰু গতিপ্ৰাপ্তৰ মূল চাবিকাঠি। ভাৰতে বিকশিত কৰা ডিজিটেল ৰাজহুৱা সামগ্ৰীৰ আৰ্কিটেকচাৰ কলা অন্তৰ্নিহিত গণতান্ত্ৰিক নীতিৰ সৈতে অন্তৰ্ভুক্ত। এই সমাধানবোৰ মুক্ত উৎস, মুক্ত এপিআই, মুক্ত মানদণ্ডৰ ওপৰত আধাৰিত, যিবোৰ আন্তঃকাৰ্যকৰী আৰু ৰাজহুৱা। ভাৰতৰ দ্বাৰা আগবঢ়োৱা ইউনিফাইড পেমেণ্ট ইণ্টাৰফেচ (ইউ.পি.আই.) হৈছে ডিজিটেল ৰাজহুৱা সামগ্ৰীৰ এক উৎকৃষ্ট উদাহৰণ। যোৱা বছৰ, বিশ্বৰ বাস্তৱ-সময়ৰ পৰিশোধ লেনদেনৰ 40% ইউ.পি.আই.-ৰ জৰিয়তে হৈছিল। একেদৰে, ডিজিটেল পৰিচয়ৰ আধাৰত 460 নিযুত নতুন বেংক একাউন্ট খোলা হৈছিল, যাৰ ফলত আজি ভাৰত বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্বব্যাপী নেতা হৈ পৰিছে। ভাৰতৰ মুক্ত উৎস কোউইন(Co-Win) প্লেটফৰ্মক মানৱ ইতিহাসৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ টিকাকৰণ অভিযান হিচাপে ব্যাপকভাৱে দেখা যায়।

“আধাৰ, দিক্ষা (DIKSHA), এছডব্লিউএম(SWAm) হৈছে ভাৰতে বিগত বছৰবোৰত গঢ়ি উঠা ৰাজহুৱা ডিজিটেল আন্তঃগাঁথনিৰ কেইটামান মুখ্য উপাদান। ভাৰতে ইউলিপি (ইউনিফাইড লজিষ্টিক ইণ্টাৰফেচ প্লেটফৰ্ম) আগবঢ়াব লাগিব, আৰু অ'এনডিচি (ডিজিটেল বাণিজ্যৰ বাবে মুক্ত নেটৱৰ্ক) নিৰ্মাণৰ প্ৰক্ৰিয়াত আছে।

কিন্তু যিসময়ত ভাৰতে ডিজিটেল প্ৰৱেশাধিকাৰ ৰাজহুৱা কৰি আছে, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত এক বৃহৎ ডিজিটেল বিভাজন আছে। পৃথিৱীৰ বেছিভাগ উন্নয়নশীল দেশৰ নাগৰিকৰ কোনো ধৰণৰ ডিজিটেল পৰিচয় নাই। মাত্ৰ 50 খন দেশতে ডিজিটেল পৰিশোধ প্ৰণালী আছে। এই সন্দৰ্ভত, ভাৰতে প্ৰতিজন মানুহৰ জীৱনত ডিজিটেল পৰিৱৰ্তন অনাৰ বাবে জোৰ দিব, যাতে বিশ্বৰ কোনো ব্যক্তি ডিজিটেল প্ৰযুক্তিৰ লাভালাভৰ পৰা বঞ্চিত নহয়। বালিত অনুষ্ঠিত G-20 সন্মিলনত প্ৰধানমন্ত্ৰী মোডীয়ে বিশ্বক কয় যে G-20 কাৰ্যকালৰ সময়ত ভাৰতে এই উদ্দেশ্যৰ বাবে G-20 অংশীদাৰসকলৰ সৈতে যুটীয়াভাৱে কাম কৰিব।

“बिकाशर बावे तथ्य” नीतिटो आमार कार्यकालर सामग्रिक विषयवस्तुर् एक अविच्छेद्य अंश ह'व “एक पृथिवी, एक परिवाल, एक भविष्यत” ।

भारते डिजिटेल परिवर्तनक दरिद्रता, शिक्षा, स्वास्थ्य आरु प्रत्यक्ष लाभालाभ स्थानान्तरणर क्षेत्त्रत बहनस्फम उन्नयनर लक्ष्यत उपनीत होरार मूल चाविकांठि हिचापे विवेचना करे । डिजिटेल परिवर्तनर लाभालाभ याते मानर जातिर एटा सरु अंशत सीमाबद्ध थाकिव नालागे तार बावे भारते अन्यान्य G-20 देशर सैतेओ काम करिव ।

आधुनिक होरा, डिजिटेल आरु सेउजकरण, एहिवोर हैछे डाङ्गर सुयोग । “400 नियुत लोक आछे यार डिजिटेल परिचय नाई; 200 नियुत लोकर बेङ्क एकाउण्ट नाई; यिहेतु प्राय 133 खन देशर द्रुत परिशोधो नाई । सेयेहे, विश्वक परिवर्तन करिवलै एहिटो ब्यरहार करार एक बृहत् सुयोग,” भारतर G-20 श्वेर्पा श्री अमिताभ कांठे एनेदरे कय ।

भारत 2023 INDIA

জলবায়ু বিত্ত: সেউজ বিকাশৰ বাবে পুঁজি যোগান ধৰা

জলবায়ু বিত্তে সেউজীয়া পৰিৱৰ্তন আৰু সেউজীয়া বিকাশ ত্বৰান্বিত কৰাৰ মূল চাবিকাঠি বহন কৰে। বিশ্ব উষ্ণতা বৃদ্ধিৰ ক্ষতিকারক পৰিণামৰ বিষয়ে বিশ্ব ক্ৰমান্বয়ে সচেতন হোৱাৰ লগে লগে, উন্নত দেশসমূহৰ পৰা উন্নয়নশীল দেশসমূহলৈ জলবায়ু বিত্তৰ সময় সীমাবদ্ধ জৰুৰী বিতৰণে তাৎক্ষণিকতা লাভ কৰিছে। ভাৰতে আন্তৰ্জাতিক মণ্ডলত জলবায়ু বিত্তৰ বাবে ধাৰাবাহিকভাৱে বেটিং কৰি আহিছে কিয়নো ই উন্নত দেশসমূহক ঐতিহাসিকভাৱে সেউজগৃহ গেছ নিৰ্গমনৰ বাবে দায়বদ্ধ কৰি ৰাখিছে। এই যুক্তিৰ ওপৰত আধাৰিত কৰি, ভাৰতে অন্যান্য উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ সৈতে, G-20ত সেউজ পৰিৱৰ্তনৰ বাবে পুঁজি যোগান ধৰাৰ বাবে জলবায়ু বিত্তৰ দ্ৰুত গতিৰ বাবে এক জোৰদাৰ গোচৰ তৈয়াৰ কৰিছে। 2009 চনত কোপেনহেগেনত অনুষ্ঠিত বিশ্বব্যাপী জলবায়ু সন্মিলন চি.ও.পি.15-ত, উন্নয়নশীল দেশবোৰক জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰভাৱৰ মোকাবিলা কৰাত সহায় কৰিবলৈ উন্নত দেশবোৰে 2020 চনৰ ভিতৰত প্ৰতি বছৰে 100 বিলিয়ন আমেৰিকান ডলাৰ যুটীয়াভাৱে সংগ্ৰহ কৰাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল। কিন্তু 14 বছৰতকৈও অধিক সময়ৰ পিছত, এই লক্ষ্য কেৱল আংশিকভাৱে পূৰণ কৰা হৈছে।

এই পটভূমিত, জলবায়ু বিত্তৰ দ্রুত বিতৰণ আৰু জলবায়ু বিত্তৰ উচ্চাকাঙ্ক্ষা বৃদ্ধি কৰাটো ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকালৰ বাবে এক উচ্চ অগ্রাধিকাৰ হ'ব। ভাৰতৰ দৃষ্টিত, উন্নয়নশীল দেশবোৰে তেওঁলোকৰ উচ্চাভিলাষী লক্ষ্য পূৰণ কৰিবলৈ প্ৰতি বছৰে 100 বিলিয়ন আমেৰিকান ডলাৰৰ মজিয়াৰ পৰা জলবায়ু বিত্তৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৃদ্ধিৰ প্ৰয়োজন আৰু ধনী দেশবোৰে সম্পদ সংগ্ৰহৰ নেতৃত্ব দিয়াৰ প্ৰয়োজন।

এই সন্দৰ্ভত, 2022 চনৰ নৱেম্বৰত বালিত অনুষ্ঠিত G-20 সন্মিলনে উন্নয়নশীল দেশসমূহক জলবায়ু বিত্ত প্ৰদান ত্বৰান্বিত কৰিবলৈ সন্মত হয় আৰু উন্নয়নশীল দেশসমূহক সমৰ্থন কৰিবলৈ প্ৰতি বছৰে 100 বিলিয়ন আমেৰিকান ডলাৰৰ পৰা জলবায়ু বিত্তৰ এক উচ্চাভিলাষী নিউ কালেক্টিভ কোৱাণ্টিফাইড গ'ল (এনচিকিউজি)ৰ ওপৰত কাম কৰিবলৈ সন্মত হয়।

ইয়াৰ কাৰ্যকালত, ভাৰতে উন্নত দেশবোৰক জলবায়ু বিত্তৰ বাবে প্ৰতি বছৰে 100 বিলিয়ন আমেৰিকান ডলাৰৰ অধিক বৃদ্ধি কৰিবলৈ প্ৰেৰিত কৰিব। ভাৰতে G-20 দেশৰ সৈতে নৱীকৰণযোগ্য শক্তিকে ধৰি শূন্য আৰু নিম্ন নিৰ্গমন শক্তি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবেও কাম কৰিব। ভাৰতত G-20 সন্মিলনে তাপমাত্ৰা বৃদ্ধি 1.5 ডিগ্ৰী চেলচিয়াছলৈ সীমিত কৰাৰ লক্ষ্যক শক্তিশালী কৰিব বুলি আশা কৰা হৈছে।

ভাৰত আৰু অন্যান্য উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ বাবে এক জয়ী পদক্ষেপ হিচাপে, বালি ঘোষণাপত্ৰই উন্নত দেশসমূহক প্ৰশমন আৰু অভিযোজনৰ মাজত সন্তুলন প্ৰাপ্ত কৰাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, 2019 ৰ স্তৰৰ পৰা, 2025 চনৰ ভিতৰত উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ সৈতে অভিযোজনৰ বাবে তেওঁলোকৰ সামূহিক জলবায়ু বিত্তৰ ব্যৱস্থা কমেও দুগুণ কৰিবলৈ আহ্বান জনায়। জলবায়ু বিত্ত, প্ৰযুক্তি হস্তান্তৰ আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ বিৰুদ্ধে যুঁজিবলৈ দৰিদ্ৰ আৰু উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ ক্ষমতা শক্তিশালী কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতে ধনী দেশসমূহৰ পৰা দৃঢ় পদক্ষেপ আশা কৰিছে।

জলবায়ু সংকটৰ পৰিমাণৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, ব্যৱস্থা গ্ৰহণ আৰু পলম কৰিব নোৱাৰি। এই ক্ষেত্ৰত, উন্নত দেশসমূহক জলবায়ু বিত্তৰ ওপৰত আলোচনা কৰাৰ বাবে প্ৰেৰিত কৰাৰ বাবে G-20ৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দায়িত্ব আছে। ইয়াৰ কাৰ্যকালত, ভাৰতে জলবায়ু পৰিৱৰ্তন হ্ৰাস কৰিবলৈ উন্নত দেশসমূহৰ পৰা বিত্তীয়, প্ৰযুক্তিগত আৰু ক্ষমতা নিৰ্মাণৰ সমৰ্থন প্ৰদান কৰিবলৈ উন্নত দেশসমূহক হেঁচা দিব। ভাৰতৰ দৃষ্টিত, উন্নত দেশবোৰে, সেউজগৃহ গেছ নিৰ্গমনৰ বাবে তেওঁলোকৰ ঐতিহাসিক দায়বদ্ধতাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ বিৰুদ্ধে যুঁবলৈ সম্পদ সংগ্ৰহৰ নেতৃত্ব দিব লাগে। অভিযোজন আৰু প্ৰশমন প্ৰকল্পৰ মাজত পুঁজিৰ ন্যায়সঙ্গত আৱণ্টন থাকিব লাগে।

খাদ্য সুৰক্ষাৰ বাবে G-20 সহযোগিতা বৃদ্ধি কৰা, বাজৰা জনপ্ৰিয় কৰা

কোভিড-19 মহামাৰী আৰু ৰাছিয়া-ইউক্ৰেইন সংকটৰ পিছত যোগান শৃংখলাত পৰৱৰ্তী ব্যাঘাতৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, খাদ্য নিৰাপত্তাহীনতা এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বিশ্বব্যাপী উদ্বেগ হৈ পৰিছে, আৰু সেইয়া ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকালৰ কাৰ্যসূচীত গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে স্থান পাব। যিহেতু খাদ্য সংকটে উন্নয়নশীল আৰু উন্নত দুয়োখন দেশক প্ৰভাৱিত কৰে, ভাৰতে বিশ্বব্যাপী খাদ্য সুৰক্ষা শক্তিশালী কৰাৰ বাবে উত্তৰ-দক্ষিণ বিভাজনত আন্তৰ্জাতিক সহযোগিতা আৰু সহায় বৃদ্ধি কৰিবলৈ ইয়াৰ G-20 কাৰ্যকাল ব্যৱহাৰ কৰিব। এই ক্ষেত্ৰত, ভাৰতৰ কেৱল ইয়াৰ 1.3 বিলিয়ন নাগৰিকৰ খাদ্য সুৰক্ষা নিশ্চিত কৰাৰ বাবে শক্তিশালী অৰ্হতা আছে, কিন্তু লগতে বহুতো উন্নয়নশীল দেশৰ বাবে খাদ্য প্ৰদানকাৰী হিচাপে স্থাপিত কৰিছে। সহযোগিতা, ভাৰতে আফগানিস্তানলৈ 50,000 মেট্ৰিক টন ঘেঁহু আৰু একাধিক খণ্ডৰ ঔষধ আৰু ভেকছিন প্ৰেৰণ কৰিছিল, ইন্ধন, অত্যৱশ্যকীয় সামগ্ৰী আৰু বাণিজ্য নিষ্পত্তিৰ বাবে শ্ৰীলংকালৈ 3.8 বিলিয়ন আমেৰিকান ডলাৰলৈ সম্প্ৰসাৰিত ক্ৰেডিট, ম্যানমাৰলৈ 10,000 মেট্ৰিক টন খাদ্য সাহায্য আৰু ভেকছিন ৰপ্তানি যোগান ধৰা হৈছে।

महामारीय दैत प्रभार आरु बाहिया-इउक्रेइन संकटय फलत विश्वव्यापी योगान शृंखलाय पतनय परिप्रेक्षितत, भारते इयाय G-20 कार्यकालय अधीनत, साय आरु खाद्यशस्य दुयोटाय योगान शृंखला स्थिर आरु निश्चित करि बाखिवलै आन्तर्जातिक सम्प्रदायक एकत्रित करिव। विशेषकै, भारते सायय निररच्छिन्न योगानक प्राथमिकता दिव। 2022 चनय 15-16 नरेश्वरत अनुष्ठित बालित अनुष्ठित G-20 सम्मिलनत प्रधानमन्त्री मोडीये कय, “आजिय सायय अभाये काहिलैय खाद्य संकट माति आनिव याय बावे विश्वय ँचरत कोनो समाधान नाथाकिय।”

विश्वव्यापी खाद्य संकट ह्रास करिवलै, भारते विश्वय बजारलै बाहियाय खाद्य सामग्री आरु साय योगानय बावे कुषः सागयय अहिलक उद्योगक समर्थन जनाहै। इ इउक्रेइन आरु बाहियान फेडारेचनय पया शस्य, खाद्य सामग्री, आरु साय/इनपुटय बाधाहीन बितरण निश्चित करिव याते उन्नेजना ह्रास हय आरु उन्नयनशील देशयय विश्वव्यापी खाद्य निरापत्ताहीनता आरु क्षुधा प्रतिहत करा यय। ऐहै क्षेत्त, भारते खाद्य आरु सायय ँपयत बण्णनि निषेधाञ्ज बा प्रतिबन्धकता आरुप कराय विरोधी।

इयाय G-20 कार्यकालय अधीनत, भारते प्रत्याह्वानजनक परिस्थितित खाद्य योगान शृंखलायय कार्यकरि करि बखाय बावे आन्तर्जातिक प्रचेष्टा एकत्रित कराय ँपयत ँरुत्तु दिव। भारते खाद्य आरु खाद्य सामग्रीय सुगमता, सामर्थ्य आरु स्थिरता निश्चित करि खाद्य निरापत्ताहीनता समाधानय बावे ँक दृष्ट प्रतिश्रुति प्रदर्शन करिहै, विशेषकै गोलकीय दक्षिणय देशसमूहत।

भारतय बावे, खाद्य आरु पुष्टि सुरक्षा उन्नत कराय बावे कुषि, खाद्य प्रयुक्ति आरु जैय प्रयुक्तिय क्षेत्त अधिक समन्वय सृष्टिय बावे उद्धारनय प्रचार करायटो ँक ँरुत्तुपूर्ण अग्रधिकार ह'व।

आगलै लक्ष्य बाखि भारते बहनक्षम खाद्य सुरक्षा आरु प्राकृतिक कृषिय प्रचारय ँपयत ँरुत्तु दिव। खाद्य सुरक्षाय क्षेत्त भारतय आन्तर्राष्ट्रीय सहयोगिताय ँक मुख्य वैशिष्ट्य ह'व जलवायु-स्थितिस्थापक आरु स्मार्ट कृषि। इयाय कार्यकालत, भारते पुष्टिकर आरु पयम्परागत खाद्यशस्य येने बाजरा आदि पुनय जनप्रिय करिव। ऐहै क्षेत्त, भारते इयाय कार्यकालत अति उंसहैर आन्तर्जातिक बाजरा बर्य उदयापन करिवलै केइवाटाँ अनुष्ठान आयोजन करिव।

খাদ্য সুৰক্ষা ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহৰ ভিতৰত অন্যতম হোৱাৰ লগতে, বিশ্ব খাদ্য কাৰ্যসূচীত G-20 দেশসমূহৰ সমৰ্থন গুৰুত্বপূৰ্ণ হ'ব। ভাৰতে সকলোৰে বাবে খাদ্য সুৰক্ষা নিশ্চিত কৰাৰ বাবে “এক ৰাষ্ট্ৰ এক ৰেচন কাৰ্ড আঁচনি” আৰম্ভ কৰিছে।

খাদ্য সুৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত, ভাৰতৰ ইয়াৰ কৃতিত্বৰ বাবে আকৰ্ষণীয় সাফল্য আছে, যাৰ ভিতৰত আছে বিশ্বৰ সৰ্ববৃহৎ খাদ্য সুৰক্ষা প্ৰচেষ্টা। প্ৰধানমন্ত্ৰী গৰিৰ কল্যাণ অন্ন যোজনাৰ (PMJKAY) অধীনত, ভাৰত চৰকাৰে ৰাষ্ট্ৰীয় খাদ্য সুৰক্ষা আইনৰ অধীনত প্ৰদান কৰা নিয়মীয়া মাহিলী খাদ্যশস্যৰ উপৰিও প্ৰতি মাহে প্ৰতিজন ব্যক্তিক 5 কিলোগ্ৰাম খাদ্যশস্য প্ৰদান কৰে। এই আঁচনিতে কৰোনাভাইৰাছ মহামাৰীৰ শীৰ্ষত থকা 800 মিলিয়নতকৈও অধিক ভাৰতীয়ক খাদ্য সুৰক্ষা প্ৰদান কৰিছিল। আইএমএফে ভাৰতত অত্যাধিক দৰিদ্ৰতাৰ স্তৰ বৃদ্ধি প্ৰতিহত কৰাৰ বাবে আঁচনিখনক প্ৰশংসা কৰিছে আৰু উল্লেখ কৰিছে যে খাদ্যৰ অধিকাৰ দুগুণ কৰাটোৱে দৰিদ্ৰ লোকসকলৰ ওপৰত চিঅ'ভিআইডি-প্ৰেৰিত উপাৰ্জনৰ আঘাত বোৰ শুহি লোৱাৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট পৰিমাণে কাম কৰিছে।

বিশ্বব্যাপী খাদ্য সুৰক্ষা বৃদ্ধিৰ বাবে আন্তৰ্জাতিক প্ৰসাৰৰ ক্ষেত্ৰত, G-20 দেশৰ তুলনাত ভাৰতৰ অপৰিসীম কৃষিজ্ঞান আছে, যাক খাদ্য উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। তদুপৰি, ভাৰতীয় কৃষি প্ৰতিভায়ে বিশ্বব্যাপী খাদ্য সুৰক্ষা বৃদ্ধিত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। ভাৰতীয় কৃষি দক্ষতাই পৃথিৱীৰ কিছুমান দেশত চীজ আৰু জলফাইৰ দৰে পৰম্পৰাগত কৃষিজাত সামগ্ৰীক নতুন জীৱন প্ৰদান কৰাত সহায় কৰিছে।

ডিজিটেল প্ৰযুক্তি আৰু কৃষি-প্ৰযুক্তি কোম্পানীবোৰত অধিক অগ্ৰগতি উদ্ভৱ হোৱাৰ লগে লগে, ভাৰতত ইয়াৰ জ্ঞান আৰু কাৰিকৰী জ্ঞান ভাগ-বতৰা কৰাৰ সুযোগ আছে যেনে, জিৰ'-টিল ফাৰ্মিং, প্ৰিচিছন ফাৰ্মিং, কনট্ৰেণ্ট ফাৰ্মিং, ড্ৰিপ জলসিঞ্চন, আৰু সুলভ মূল্যত মানদণ্ডৰ বীজ প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত।

কৃষিক অধিক পাৰিপাৰ্শ্বিকভাৱে বহনক্ষম কৰি তুলিবলৈ G-20 প্ৰচেষ্টাক বৃদ্ধি কৰাটো ভোক আৰু পুষ্টিহীনতাৰ মোকাবিলা কৰাৰ দিশত গুৰুত্বপূৰ্ণ হ'ব। এই ক্ষেত্ৰত, ইতিবাচক, পুষ্টিগত ফলাফল নিশ্চিত কৰাৰ বাবে কীটনাশক, তৃণনাশক আৰু দূষিতকৰণৰ পৰা মুক্ত বিভিন্ন কৃষি প্ৰযুক্তি আৰু পদ্ধতি অনুকূলিত কৰিবলৈ আন্তৰ্জাতিক সহযোগিতাৰ প্ৰয়োজন।

গোলকীয় বিত্তীয় শাসনৰ গণতান্ত্ৰিককৰণ: একবিংশ শতিকাৰ বাস্তৱতাৰ সৈতে খাপ খোৱা

দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ পিছত সৃষ্টি হোৱা বিশ্ব শৃংখলা ক্ৰমান্বয়ে পুৰণি হৈ পৰিছে আৰু ম্লান পৰিছে। এইটোৱে উদীয়মান সংকটৰ প্ৰতি সঁহাৰি দিয়াৰ বাবে বিশ্বব্যাপী প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ সামৰ্থ্যৰ ওপৰত বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলাইছে। এই পৰিপ্ৰেক্ষিতত, বিশ্বব্যাপী বিত্তীয় শাসন প্ৰতিষ্ঠানসমূহক অধিক গণতান্ত্ৰিক আৰু বিশ্ব শৃংখলাত চলি থকা পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰতিনিধি কৰাটো ইয়াৰ G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত ভাৰতৰ এক মুখ্য অগ্ৰাধিকাৰ। বিশ্ব বেংক আৰু আইএমএফৰ দৰে প্ৰতিষ্ঠানবোৰ পশ্চিমৰ দুৰ্গ হৈ আছে আৰু প্ৰাসংগিক হৈ থাকিবলৈ উদীয়মান আৰু উন্নয়নশীল দেশবোৰক অধিক প্ৰতিনিধিত্ব আৰু গুৰুত্ব প্ৰদান কৰাৰ প্ৰয়োজন। উদীয়মান অৰ্থনীতিৰ উত্থানৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বহুপাক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান, উন্নয়ন বেংককে ধৰি, জৰুৰীভাৱে সংস্কাৰ কৰাৰ প্ৰয়োজন। এই পটভূমিত, ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকালৰ বাবে বিশ্ব শাসন প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ দ্ৰুত গতিৰ সংস্কাৰ কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ অগ্ৰাধিকাৰৰ ভিতৰত থাকিব।

ইউক্ৰেইন সংকটৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত অত্যৱশ্যকীয় সামগ্ৰীৰ সংকট আৰু বিশ্বব্যাপী যোগান শৃংখলাৰ পতনে বিশ্বব্যাপী শাসন সংস্কাৰৰ ত্বৰণক অধিক জৰুৰী কৰি তুলিছে। বালিত অনুষ্ঠিত G-20 সন্মিলনত ভাষণত প্ৰধানমন্ত্ৰী মোদীয়ে সংকটৰ পৰিমাণ স্পষ্টভাৱে দাঙি ধৰে আৰু বহুপাক্ষিক প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ সংস্কাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। “প্ৰতিখন দেশৰ দৰিদ্ৰ নাগৰিকৰ বাবে প্ৰত্যাহ্বান অধিক গুৰুতৰ। দৈনন্দিন জীৱন ইতিমধ্যে তেওঁলোকৰ বাবে এক সংগ্ৰাম হৈ পৰিছে। তেওঁলোকৰ দ্বৈত আক্ৰমণৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ বিত্তীয় ক্ষমতা নাই। এই দুগুণ আঘাতৰ বাবে, তেওঁলোকৰ ইয়াক চম্ভালিবলৈ বিত্তীয় সামৰ্থ্যৰ অভাৱ আছে,” প্ৰধানমন্ত্ৰী মোদীয়ে কয়। “আমি এইটো স্বীকাৰ কৰিবলৈও কুৰ্ণাৰোধ কৰা উচিত নহয় যে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ দৰে বহুপাক্ষিক প্ৰতিষ্ঠানসমূহ এই বিষয়বোৰত অসফল হৈছে। আৰু আমি সকলোৱে সেইবোৰত উপযুক্ত সংস্কাৰ কৰাত ব্যৰ্থ হৈছো,” প্ৰধানমন্ত্ৰী মোদীয়ে সংযোজন কৰি কয়। ভাৰতৰ দৃষ্টিত, কোভিডৰ পিছত দ্ৰুত পুনৰুদ্ধাৰৰ বাবে উন্নত গোলকীয় শাসন নিশ্চিত কৰাৰ বাবে বহুপাক্ষিক সংগঠনসমূহত সংস্কাৰৰ প্ৰয়োজন।

বৰ্তমান, আইএমএফ আৰু বিশ্ব বেংকৰ শাসন গাঁথনিৰ এক অদ্ভুত শাসন গাঁথনি আছে। সেইবোৰ বোৰ্ডৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰণ কৰা হয় য’ত ভোটদানৰ ক্ষমতা তেওঁলোকৰ সদস্য ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ অৰ্থনৈতিক আকাৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। ইয়াৰ ফলত এক সম্পূৰ্ণ অসমতা দেখা দিছে: আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ চৰকাৰৰ ভোটৰ অংশ 16% আনহাতে ইথিওপিয়াৰ দৰে এখন দেশ – 100 নিযুতৰো অধিক লোকৰ বাসস্থান – আইএমএফত মাত্ৰ 0.09% ভোট নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। বিশ্ব বেংকৰ নেতৃত্ব সদায় এজন ইউৰোপীয়ৰ দ্বাৰা আমেৰিকা যুক্তৰাজ্য-আমেৰিকান আৰু আইএমএফৰ দ্বাৰা কৰা হয়। দুয়োটা সংগঠনৰ মুখ্য কাৰ্যালয় আমেৰিকা যুক্তৰাজ্য-আমেৰিকান অৱস্থিত আৰু উচ্চ উপাৰ্জনৰ দেশসমূহৰ বহুতো অৰ্থনীতিবিদক নিযুক্তি দিয়ে। উন্নত দেশসমূহৰ পক্ষত থকা এই শাসন গাঁথনিটো জৰুৰীভাৱে সলনি হোৱা প্ৰয়োজন।

ভাৰতে এক শক্তিশালী আৰু কাৰ্যকৰী গোলকীয় বিত্তীয় সুৰক্ষা নেট বজাই ৰাখিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ আৰু ইয়াৰ কেন্দ্ৰত এক শক্তিশালী, সংৰক্ষণ-আধাৰিত আৰু পৰ্যাপ্ত সম্পদযুক্ত আইএমএফ আছে। ভাৰতে 15 ডিচেম্বৰ, 2023-ৰ ভিতৰত সংৰক্ষণৰ 16 তম সাধাৰণ সমীক্ষাৰ অধীনত আইএমএফ শাসন সংস্কাৰৰ প্ৰক্ৰিয়া আগবঢ়াই নিব, যাৰ ভিতৰত আছে গাইড হিচাপে এক নতুন সংৰক্ষণ সূত্ৰ। G-20 দেশবোৰে আন্তৰ্জাতিক বিত্তীয় আৰ্কিটেকচাৰৰ দীৰ্ঘম্যাদী বিত্তীয় স্থিতিস্থাপকতা শক্তিশালী কৰাৰ বাবে কাম কৰিব বুলি আশা কৰা হৈছে, যাৰ ভিতৰত আছে বহনক্ষম মূলধন প্ৰবাহৰ প্ৰচাৰ, আৰু স্থানীয় মুদ্ৰা মূলধন বজাৰ বিকাশ কৰা।

বিশ্ব শাসন সংশোধনৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ দৃষ্টিভংগী সংস্কাৰিত বহুপাক্ষিকতাৰ ধাৰণাৰ দ্বাৰা উৎসাহিত হৈছে, যিটো প্ৰথমে প্ৰধানমন্ত্ৰী মোদীয়ে দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ জোহান্সবাৰ্গত ব্ৰিকছ সন্মিলন 2018ত লিডাৰ্ছ ৰিট্ৰিটত প্ৰকাশ কৰিছিল। ধাৰণাটো আছিল বহুপাক্ষিক সংস্থাসমূহৰ সংস্কাৰ কঢ়িয়াই অনা যিবোৰ সমসাময়িক বাস্তৱতাৰ প্ৰতিফলন নহয় আৰু অন্যান্য মুখ্য উদীয়মান অৰ্থনীতিবোৰক শাসনত অধিক মাত দিয়া। এই ধাৰণাটোৰ সৈতে সংগতি ৰাখি, ভাৰতে G-20 কে ধৰি বিভিন্ন বিশ্বব্যাপী বিশ্বশাসন আৰ্কিটেকচাৰ, অৰ্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক সংস্কাৰৰ নিৰন্তৰ ওকালতি কৰি আহিছে। বহুক্ষেত্ৰত, G-20 উন্নত দেশ আৰু উদীয়মান অৰ্থনীতি দুয়োৰে সৈতে গঠিত আটাইতকৈ প্ৰতিনিধিত্বমূলক বহুপাক্ষিক গোট হৈ আছে আৰু সেয়েহে বহুপাক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান আৰু বেংকসমূহৰ সংস্কাৰ ৰক্ষা কৰিবলৈ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠভাৱে সজ্জিত। উন্নয়নশীল দেশবোৰে 2025 চনলৈকে G-20 ৰ কাৰ্যকালত অধিষ্ঠিত থকাৰ সৈতে – 2022 চনত ইণ্ডোনেছিয়া, 2023 চনত ভাৰত, 2024 চনত ব্ৰাজিল আৰু 2025 চনত দক্ষিণ আফ্ৰিকা – আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহত সামূহিকভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিৱৰ্তন ৰখা আৰু প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে এয়া এক উপযুক্ত মুহূৰ্ত। ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকাল হৈছে আন্তৰ্জাতিক শাসন প্ৰতিষ্ঠানসমূহত বিশ্বব্যাপী দক্ষিণৰ বাবে অধিক প্ৰচাৰ কৰাৰ এক অনন্য সুযোগ।

এই ক্ষেত্ৰত, বিশ্বব্যাপী বিত্তীয় শাসনত সাহসী উদ্ভাৱনৰ আৱশ্যকতা আছে। একবিংশ শতিকাত ব্ৰেটন উডছ প্ৰতিষ্ঠানসমূহে আৰু উদ্দেশ্য পূৰণ নকৰে আৰু নতুন ভূ-অৰ্থনৈতিক বাস্তৱতাক প্ৰতিনিধিত্ব নকৰে বুলি এক মত বঢ়াই আহিছে। বহুপাক্ষিক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ বৈধতা বৃদ্ধি কৰাটো কেৱল বিশ্বৰ স্বাৰ্থতে নহয়, আইএমএফ আৰু বিশ্ব বেংকৰ মুখ্য অংশীদাৰসকলৰ বাবেও হয়।

এছ.ডি.জি. ত্বৰাস্থিত কৰা: পৃথিৱীক বাস কৰাৰ বাবে এক উন্নত স্থান হিচাপে তৈয়াৰ কৰা

ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ বহনক্ষম উন্নয়ন কাৰ্যসূচী 2030-ৰ সফলতাৰ সময় শেষ হোৱাৰ লগে লগে, এছ.ডি.জি.-বোৰক ত্বৰাস্থিত কৰাৰ বাবে তাৎক্ষণিকতা আহি পৰিছে। দুৰ্ভাগ্যবশতঃ, ক'ভিড-19, ইউক্ৰেইন-ৰাছিয়া যুদ্ধ, অসম অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু উচ্চ মুদ্রাস্ফীতিৰ বাবে এছ.ডি.জি.-ৰ প্ৰগতি হ্রাস পাইছে। বালিত অনুষ্ঠিত G-20 সন্মিলনৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ মহাসচিব António গুটেৰেছে G-20 নেতাসকলক এছডিজিৰ পৰা “এছ.ও.এছ.”ৰ সঁহাৰি দিবলৈ আৰু জলবায়ু সংকটৰ মোকাবিলা কৰাত বিশ্ব দক্ষিণৰ চৰকাৰসমূহক সমৰ্থন কৰিবলৈ, দুৰ্ভিক্ষ আৰু ক্ষুধা প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈ, শক্তি পৰিৱৰ্তনক শক্তিশালী কৰিবলৈ আৰু ডিজিটেল পৰিৱৰ্তনক উদগনি দিবলৈ আহ্বান জনায়।

এই পৃষ্ঠভূমিৰ বিপৰীতে, ভাৰতে ইয়াৰ G-20 কাৰ্যকালত এছ.ডি.জি.-ত প্ৰগতি ত্বৰান্বিত কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব। এছ.ডি.জি.-বোৰে দৰিদ্ৰতা, খাদ্য আৰু পুষ্টি সুৰক্ষা, স্বাস্থ্য, শিক্ষা, মহিলা সৰলীকৰণ, নিযুক্তি আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ দৰে আন্তঃসংযোজিত বিষয়বোৰ সামৰি লয়।

বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (এছ.ডি.জি.) বা গোলকীয় লক্ষ্যবোৰৰ ভিতৰত আছে 17 টা আন্তঃসংযোজিত লক্ষ্য যাক “মানুহ আৰু গ্ৰহৰ বাবে শান্তি আৰু সমৃদ্ধিৰ বাবে এক অংশীদাৰী ব্লুপ্ৰিন্ট, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যতৰ” হিচাপে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এছ.ডি.জি. বোৰ 2015 চনত ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সাধাৰণ সভাৰ (ইউ.এন.-জি.এ.) দ্বাৰা স্থাপন কৰা হৈছিল আৰু ইয়াক 2030 এজেণ্ডা নামৰ ৰাষ্ট্ৰসংঘ-জি.এ. প্ৰস্তাৱত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। 17 টা এছডিজি হৈছে: কোনো দৰিদ্ৰতা নথকা, ভোক শূন্য, সুস্বাস্থ্য আৰু কল্যাণ, মানদণ্ডৰ শিক্ষা, লিংগ সমতা, পৰিষ্কাৰ পানী আৰু অনাময়, সুলভ আৰু পৰিষ্কাৰ শক্তি, সুন্দৰ কাম আৰু অৰ্থনৈতিক বিকাশ, উদ্যোগ, উদ্ভাৱন আৰু আন্তঃগাঁথনি, বৈষম্য হ্রাস হোৱা, বহনক্ষম চহৰ আৰু সম্প্ৰদায়, দায়িত্বশীল ব্যৱহাৰ আৰু উৎপাদন, জলবায়ু কাৰ্য, জীৱন ভূমি, শান্তি, ন্যায় আৰু শক্তিশালী প্ৰতিষ্ঠান, শক্তিশালী প্ৰতিষ্ঠান, লক্ষ্যৰ বাবে অংশীদাৰীত্ব।

এছ.ডি.জি. হৈছে ভাৰতৰ উন্নয়নকাৰ্যসূচী আৰু এক আন্তঃসংযোগযুক্ত বিশ্বত ইয়াৰ বিশ্বাসৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংশ, যিটো ভাৰতৰ G-20 কাৰ্যকালক সজীৱ কৰি তোলা লোকাচাৰ “বসুধৈৱ কুটুম্বকম”ৰ লোকাচাৰত প্ৰতিফলিত হৈছে। ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ কাৰ্যসূচী 2030 প্ৰস্তুত কৰাত ভাৰতে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল আৰু দেশৰ ৰাষ্ট্ৰীয় উন্নয়ন কাৰ্যসূচীৰ বেছিভাগ বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্যত (এছ.ডি.জি.) প্ৰতিফলিত হৈছে। এই অৰ্থত, এছ.ডি.জি.-ৰ সৈতে মিলিত হোৱাৰ বাবে বিশ্বৰ প্ৰগতি মুখ্যতঃ ভাৰতৰ প্ৰগতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

ভাৰতৰ প্ৰচেষ্টাৰ কেন্দ্ৰীয় গুৰুত্ব হ’ব এছ.ডি.জি.-ৰ বিত্তীয় যোগান বৃদ্ধি আৰু বৈচিত্ৰতা বৃদ্ধি কৰা, বিশেষকৈ নিম্নবিকশিত দেশসমূহ (এল.ডি.চি.) আৰু ক্ষুদ্ৰ দ্বীপ উন্নয়নশীল ৰাজ্যসমূহৰ (এছ.আই.ডি.এছ.) বাবে। এই ক্ষেত্ৰত, এছডিজি বিত্ত বৃদ্ধিৰ বাবে বিশ্ব বেংক, আইএমএফ আৰু ডব্লিউটিআ’ৰ দৰে বহুপাক্ষিক প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ পুনৰ্গঠনৰ প্ৰয়োজনীয়তা সন্দৰ্ভত উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ মাজত এক সহমত ৰখা হৈছে। ভাৰতে ইয়াৰ বাবে সক্ৰিয়ভাৱে বিত্তীয় প্ৰবাহ বৃদ্ধি কৰি এছডিজিক ত্বৰান্বিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বাবে এক ডাঙৰ ভূমিকাৰ পোষকতা কৰে। ভাৰতে উদ্ভাৱনী মূলক বিত্তীয় উৎস আৰু সঁজুলিৰ জৰিয়তে নিম্ন

আৰু মধ্য আয়ৰ দেশসমূহৰ বাবে অধিক বিনিয়োগত সহায় কৰে, যাৰ ভিতৰত আছে এছ.ডি.জি.ৰ প্ৰাপ্তিৰ বাবে ব্যক্তিগত বিনিয়োগ সংগ্ৰহ কৰা।

দ্রুত-ট্ৰেকিং এছ.ডি.জি. অত্যাবশ্যকীয় হৈ পৰিছে। প্ৰধানমন্ত্ৰীক অৰ্থনৈতিক উপদেষ্টা পৰিষদৰ এক নতুন কাৰ্যপত্ৰ অনুসৰি, ভাৰত G-20 দেশসমূহৰ মাজত থিয় হৈ আছে কিয়নো ই 2015-19 বৰ্ষত দ্রুততম প্ৰৱণতা বৃদ্ধি পঞ্জীয়ন কৰিছে, আৰু আনকি নিম্ন-মধ্য আয়ৰ দেশবোৰতকৈও দ্রুতগতিত আগবাঢ়িছে।

ভৱিষ্যতৰ কথা চিন্তা কৰি, ইয়াৰ G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত ভাৰতে উন্নত আৰু উদীয়মান অৰ্থনীতিৰ সৈতে ঘনিষ্ঠভাৱে কাম কৰিব যাতে ঘৰুৱা কৰ ৰাজহ বৃদ্ধি, আন্তৰ্জাতিক উন্নয়ন বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ (ডিএফআই) পৰা বৰ্ধিত সাৰ্বভৌম (চৰকাৰ) ঋণসহ বিভিন্ন উপায়েৰে এছডিজিৰ বাবে বিত্তীয় যোগান বৃদ্ধি কৰিব; আৰু অত্যাধিক ঋণ লওঁতাসকলৰ বাবে ঋণ পুনৰ্গঠন। ভাৰতে ৰাজহুৱা বিনিয়োগ আৰু গাঁথনিগত সংস্কাৰ, ব্যক্তিগত বিনিয়োগৰ প্ৰচাৰ আৰু বিশ্বব্যাপী যোগান শৃংখলাৰ বহুপাক্ষিক বাণিজ্য আৰু স্থিতিস্থাপকতা শক্তিশালী কৰা, দীৰ্ঘম্যাদী বিকাশত সহায় কৰা আৰু ইয়াক বহনক্ষম আৰু সামগ্ৰিক আৰু সেউজীয়া কৰাৰ ওপৰতো গুৰুত্ব দিব।

ভাৰতে G-20 বৈঠকত দেশৰ কিছুমান সাফল্য প্ৰদৰ্শন কৰিব আৰু আন দেশত অভিজ্ঞতা আৰু সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ পদ্ধতিৰ আদান-প্ৰদানৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব। এছ.ডি.জি. ত্বৰান্বিত কৰাটো ভাৰতৰ এক সামগ্ৰিক আৰু সমৃদ্ধ গ্ৰহ সৃষ্টি আৰু আকাৰ দিয়াৰ দৃষ্টিভংগীৰ অংশ যাতে ইয়াক বাস কৰাৰ বাবে এক উন্নত স্থান হিচাপে গঢ়ি তুলিব পাৰে।

শব্দাৱলী

এচিটি-এক্সিলাৰেটৰ: কোভিড-19 সঁজুলি (এচিটি) তুৰকৰ প্ৰৱেশাধিকাৰ হৈছে কোভিড-19 পৰীক্ষা, চিকিৎসা আৰু ভেকছিনৰ বিকাশ, উৎপাদন আৰু ন্যায়সঙ্গত প্ৰৱেশাধিকাৰ তুৰাৱিত কৰাৰ বাবে বিশ্বব্যাপী সহযোগিতাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকাঠামো।

আদিছ আৱাৰা একচন এজেণ্ডা (এ.এ.এ.এ.): বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে 2030 চনৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণত সহায় কৰিবলৈ এ.এ.এ.এ.-য়ে এক শক্তিশালী ভেটি স্থাপন কৰিছে। ই সকলো বিত্তীয় প্ৰবাহ আৰু নীতিক অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক অগ্ৰাধিকাৰৰ সৈতে সংৰেখিত কৰি বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে এক নতুন গোলকীয় পৰিকাঠামো প্ৰদান কৰে।

কৃষি বজাৰ তথ্য প্ৰণালী (এ.এম.আই.এছ.): কৃষি বজাৰ তথ্য প্ৰণালী (এ.এম.আই.এছ.) হৈছে খাদ্য বজাৰৰ স্বচ্ছতা বৃদ্ধি কৰা আৰু সংকটৰ সময়ত আন্তৰ্জাতিক নীতি সমন্বয়ক উৎসাহিত কৰাৰ বাবে এক আন্তঃ-সংস্থা মঞ্চ। এইটো G-20 ফৰাচী কাৰ্যকালৰ সময়ত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। ঘেঁহু, মাকৈ, চাউল আৰু চয়াবীনৰ দৰে শস্য এই প্ৰচেষ্টাৰ অধীনত আৱৰা হয়।

কৃষি-খাদ্য গোলকীয় মূল্য শৃংখলা: তেওঁলোকে খাদ্য আৰু আঁহৰ উৎপাদকসকলক সমগ্ৰ বিশ্বৰ গ্ৰাহকসকলৰ সৈতে সংযোগ কৰে আৰু গ্ৰাহকসকলক অধিক পছন্দৰ লগতে খাদ্যৰ স্থিৰ যোগান প্ৰদান কৰাত সহায় কৰে, আৰু একে সময়তে উৎপাদকসকলৰ বাবে উপাৰ্জন সৃষ্টি কৰে।

এণ্টাৰ্কটিক চুক্তি প্ৰণালী: এণ্টাৰ্কটিক চুক্তি প্ৰণালী হৈছে এণ্টাৰ্কটিকৰ ৰাজ্যসমূহৰ মাজত সম্পৰ্ক নিয়ন্ত্ৰণ ৰখাৰ বাবে সৃষ্টি কৰা জটিল ব্যৱস্থাৰ এক সংহতি। এণ্টাৰ্কটিক চুক্তিখন হৈছে এই প্ৰণালীটোৰ কেন্দ্ৰবিন্দু, যিখন 1 ডিচেম্বৰ, 1959 চনৰ ৱাশ্বিংটনত ডি.চি.ত স্বাক্ষৰিত হৈছিল আৰু 23 জুন, 1961 চনৰ পৰা বলবদ কৰা হৈছিল।

এণ্টালিয়া যুৱ লক্ষ্য: এণ্টালিয়া যুৱ লক্ষ্য হৈছে তুৰস্কৰ এণ্টালিয়াত 2015 চনত জি-20 দেশবোৰে সন্মত হোৱা লক্ষ্যক বুজায় “তেওঁলোকৰ দেশৰ যুৱ লোকসকলৰ অংশ হ্ৰাস কৰে যিসকলে 2025 চনৰ ভিতৰত শ্ৰমিক বজাৰত স্থায়ীভাৱে পিছ পৰি থকাৰ আশংকা সৰ্বাধিক।

আধাৰ খহনীয়া আৰু লাভ স্থানান্তৰ (বিইপিএছ): বিইপিএছ হৈছে বহুজাতিক উদ্যোগবোৰে (এম.এন.ই.) কৰ পৰিশোধ পৰিহাৰ কৰিবলৈ বিভিন্ন অৰ্থনীতিৰ মাজত কৰ নিয়ম আৰু নিয়মাবলীৰ ব্যৱধান আৰু বৈষম্য বোৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ গ্ৰহণ কৰা কৰ পৰিকল্পনা ৰণনীতি।

বৃত্তাকাৰ অৰ্থনীতি: বৃত্তাকাৰ অৰ্থনীতিত সামগ্ৰীৰ পুনৰ ব্যৱহাৰক উৎসাহিত কৰা বজাৰবোৰ অন্তৰ্ভুক্ত থাকে, সেইবোৰ বাতিল কৰাৰ পৰিৱৰ্তে আৰু নতুন সম্পদবোৰ ব্যৱহাৰ কৰাৰ সলনি। এই অৰ্থনীতিত, সকলো ধৰণৰ আৱৰ্জনা, যেনে কাপোৰ, ফ্ৰেগ প খাতু আৰু অপ্ৰচলিত ইলেক্ট্ৰনিক অৰ্থনীতিলৈ ঘূৰাই অনা হয় বা অধিক দক্ষতাৰে ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

আফ্ৰিকাৰ সৈতে সংহত (চিডব্লিউএ): আন্তঃগাঁথনি খণ্ডকে ধৰি আফ্ৰিকাত ব্যক্তিগত বিনিয়োগৰ প্ৰচাৰৰ বাবে জাৰ্মান G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত চিডব্লিউএ আৰম্ভ কৰা হৈছিল। চিডব্লিউএ-ৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হৈছে মেট্ৰো, ব্যৱসায় আৰু বিত্তীয় পৰিকাঠামোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ উন্নতিৰ জৰিয়তে আফ্ৰিকাৰ অৰ্থনীতিত ব্যক্তিগত বিনিয়োগৰ আকৰ্ষণ বৃদ্ধি কৰা।

কোভাক্স: কোভাক্স হৈছে এচিটি-এক্সিলাৰেটৰৰ ভেৰুছিন স্তম্ভ। কোভাক্সৰ উদ্দেশ্য হৈছে কোভিড-19 ভেৰুছিনৰ বিকাশ আৰু নিৰ্মাণ ত্বৰান্বিত কৰা, আৰু বিশ্বৰ প্ৰতিখন দেশৰ বাবে ন্যায্য আৰু ন্যায্যসঙ্গত প্ৰৱেশাধিকাৰনিশ্চিত কৰা।

জলবায়ু বিত্ত: জলবায়ু বিত্ত হৈছে ৰাজহুৱা, ব্যক্তিগত আৰু বৈকল্পিক উৎসৰ পৰা স্থানীয়, ৰাষ্ট্ৰীয় বা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পুঁজি যি জলবায়ু পৰিৱৰ্তন প্ৰশমন আৰু অভিযোজন কাৰ্যক সমৰ্থন কৰিব বিচাৰে। উন্নয়নশীল দেশসমূহক নিৰ্গমন নিয়ন্ত্ৰণ কৰাত আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ সৈতে খাপ খোৱাত সহায় কৰাৰ বাবে, উন্নত দেশবোৰে জলবায়ু বিত্তৰ বাবে বাৰ্ষিক 100 বিলিয়ন আমেৰিকান ডলাৰ সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সন্মত হৈছে।

কৰ্পোৰেট শাসন: ই নীতি নিৰ্মাতাসকলক অৰ্থনৈতিক দক্ষতা, বহনক্ষম বিকাশ আৰু বিত্তীয় স্থিৰতা সমৰ্থন কৰাৰ লক্ষ্যৰে কৰ্পোৰেট প্ৰশাসনৰ বাবে আইনী, নিয়ন্ত্ৰক আৰু প্ৰতিষ্ঠানগত পৰিকাঠামো মূল্যায়ন আৰু উন্নত কৰাত সহায় কৰে।

দুৰ্নীতিৰ ওপৰত ভাল অভ্যাসৰ সংকলন: ই দুৰ্নীতিৰ ওপৰত উন্নত মানদণ্ড (বৈধ, নিৰ্ভৰযোগ্য, কাৰ্যকৰী ইত্যাদি) তথ্য, দুৰ্নীতিৰ বিপদাশংকাৰ স্তৰ জোখা আৰু দুৰ্নীতি বিৰোধী নীতিৰ কাৰ্যকৰীতাৰ ওপৰত দুৰ্নীতি জোখাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে।

कार्बन केपचाब, ब्यरहाब आरु सधुय (चिचिइउएछ): चिचिइउएछे प्रयुक्तिब एटा चुइटक बुजाय यि विश्वब्यापी शक्ति आरु जलवायुब लक्ष्य पूरुणत एक वैचित्र्यपूर्ण भूमिका पालन करिब पाबे। एया हैछे कार्बन डाइ अक्साइड निर्गमन धबा आरु सेइबोब ब्यरहाब करि निर्माण सामग्री (ब्यरहाब) आदि तैयाब कबा वा सेइबोब पृथुब पबा हाजाब फुट तलत स्थायीभारे संरक्षुण कबा (सधुय)।

उमैहतीया प्रतिबेदन मानक (चिआबएछ): कर फाँकिब बिरुद्धे युँजिबलै अंशीदाब देशसमूहब माजत तथ्यब स्वयंक्रिय आदान-प्रदानब बाबे 2014 चनत अइचिडिब द्वाबा चिआबएछ मानक। एइटो प्रतिखन देशब बाबे प्रयोज्य यिसे चिआबएछब प्रति प्रतिश्रुतिबद्ध आरु इयाक इयाब आइनलै स्थानांतरित करिछे।

डाटा गेपच इनिशियेटिब (डिजिआई): डाटा ब्यरधान चिनाकु करिबलै आरु डाटा संग्रह शक्तिशाली करिबलै G-20-ब अनुबोधब सँहाबि स्वरुपे 2009 चनत डाटा गेपछ इनिशियेटिब (डिजिआई) दुटा पर्याय आरुभ कबा हैछिल। डाटा गेपछ इनिशियेटिब प्रथम पर्यायत (डिजिआई-1: 2009-15) धारणामूलक फे्रमरुकरुब बिकाशब ओपबत गुंरुतु दिया हैछिल, लगते किछुमान परिसांथ्यिक संग्रह आरु प्रतिबेदनब वृद्धिब ओपबत गुंरुतु दिया हैछिल। डिजिआई-2 (2015-21)ब मुख्य उद्देश्य आछिल नीति ब्यरहाबब बाबे निर्भरयोग्य आरु समयमते परिसंथ्याब नियमीया संग्रह आरु प्रचाब कार्यकरी कबा।

खण सेरा निलमन उदोग (डिएछएछआई): 2020 चनत G-20-ब द्वाबा आरुभ कबा, डिएछएछआईसे बिश्वब आटाइतके दरिद्र देशबोबक तेओँलोकक खण सेरा परिशोध सीमित समयब बाबे सुगित बाखिबलै आरु महामारी आरु इयाब परिणामब मोकाबिला करिबलै तेओँलोकक बितीय स्थान प्रदान करिबलै प्रस्तुत दिछिल।

दुर्योग स्थितिस्थापकता: एया हैछे ब्यक्ति, सम्प्रदाय, संगठन आरु राज्यबोबब बिकाशब दीर्घम्यादी सम्भारनारु सैते आपोच नकरुकै बिपद, आघात वा चापब सैते खाप खोरा आरु पुनरुद्धार कबाब सामर्थ्य।

दुर्योग स्थितिस्थापक आनुगँठनि: इयात अनुभुंजुत आछे गुंरुतुपूर्ण अट्रालिका, बाजहुरा साम्प्रदायिक सुबिधा, परिबहन प्रणाली, दूरसंयोग, आरु शक्ति प्रणाली यिबोब कौशलगतभारे वानपानी, भूमिकम्प वा दावानलब दबे प्राकृतिक दुर्योगब प्रभारु बक्षु करिबलै प्रस्तुत कबा हैछे।

एमपाराब एलायेल: एमपाराब हैछे एक ब्यक्तिगत खणुब नेतृतुत मित्रता याब उद्देश्य हैछे ब्यक्तिगत आरु बाजहुरा खणुब माजत बरुधित सहयोगिताब जरुबियते महिलाब सुयोगब प्ररेशाधिकार उन्नत कबा। इ अर्थनैतिक कार्यकलापत महिलाब अंशग्रहणत बाधा सुष्टि कबा बाधाबोब आँतबाबलै चेष्टा करे।

বিত্তীয় কাৰ্য টাঙ্ক ফ'ৰ্চ (এফ.এ.টি.এফ.): এফ.এ.টি.এফ. হৈছে এক আন্তঃ-চৰকাৰী সংস্থা যি বিশ্বব্যাপী ধন ৰঞ্জন আৰু সন্ত্ৰাসবাদীৰ বিত্তীয় প্ৰহৰী হিচাপে কাম কৰে। ই মানি লগুৰিং আৰু সন্ত্ৰাসবাদীৰ বিত্তীয় কাৰ্যকলাপ প্ৰতিহত কৰাৰ উদ্দেশ্যেৰে আন্তৰ্জাতিক মানদণ্ড স্থাপনৰ বাবে কাম কৰে।

বিত্তীয় স্থিৰতা বোৰ্ড (এফএছবি): এফএছবি হৈছে বিশ্বব্যাপী বিত্তীয় ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে নিৰীক্ষণ আৰু পৰামৰ্শ দিয়াৰ বাবে এক আন্তৰ্জাতিক সংস্থা। এফএছবিৰ এটা মুখ্য লক্ষ্য হ'ল আন্তৰ্জাতিক বিত্তীয় স্থিৰতা বৃদ্ধি কৰা।

খাদ্য মিত্ৰজোঁট: খাদ্য মিত্ৰজোঁট হৈছে এক বহু-অংশীদাৰীত্ব মঞ্চ। ইয়াৰ উদ্দেশ্য হৈছে কৃষিখাদ্য প্ৰণালী পৰিৱৰ্তনৰ দিশত পৰিৱৰ্তনৰ গতি ত্বৰান্বিত কৰা আৰু প্ৰয়োজনীয় দেশসমূহৰ বাবে মিত্ৰতা আৰু সামূহিক সমৰ্থন গঢ়ি তোলা। ই বৰ্ধিত খাদ্য নিৰাপত্তাহীনতা, জলবায়ুৰ আঘাতৰ তীব্ৰতা আৰু বিশ্বব্যাপী খাদ্য আৰু কৃষিৰ বাবে অস্থিৰতাৰ বিশ্বব্যাপী অগ্ৰাধিকাৰৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনোৱাৰ বাবেও কাম কৰে।

কামৰ ভৱিষ্যত: কামৰ ভৱিষ্যতত প্ৰযুক্তিগত, প্ৰজন্মগত আৰু সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হৈ পৰৱৰ্তী দশকত কাম কৰাৰ পদ্ধতিৰ পৰিৱৰ্তন বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

G-20 উদ্ভাৱন লীগ: 2021 চনত ইটালীৰ G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত আৰম্ভ কৰা, G-20 উদ্ভাৱন লীগে উদ্ভাৱন আৰু প্ৰযুক্তিত আন্তৰ্জাতিক বিনিয়োগৰ সুবিধা লোৱাৰ বাবে চেষ্টা কৰে, আৰু বিশ্বৰ আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হ'বলৈ ৰাজহুৱা আৰু ব্যক্তিগত খণ্ডৰ মাজত সহযোগিতা বৃদ্ধি কৰে।

G-20 ৱাটাৰ প্লেটফৰ্ম: 2021 চনত আৰম্ভ কৰা আৰু চৌদি আৰৱৰ দ্বাৰা ৰূপায়ণ কৰা, G-20 ৱাটাৰ প্লেটফৰ্ম হৈছে সমগ্ৰ বিশ্বত বহনক্ষম পানী ব্যৱস্থাপনাৰ অভিজ্ঞতা ভাগ বতৰা কৰাৰ বাবে এক ডিজিটেল সঁজুলি।

গ্লোবেল ইনফ্ৰাষ্ট্ৰাকচাৰ হাব (জিআই হাব): 2014 চনত G-20-ৰ দ্বাৰা স্থাপিত, জি.আই. হাব হৈছে একচন-অৰিয়েণ্টেড প্ৰগ্ৰামৰ জৰিয়তে বহনক্ষম, স্থিতিস্থাপক আৰু সামগ্ৰিক আন্তঃগাঁথনি প্ৰদানৰ বাবে এক অলাভজনক সংগঠন। ই ৰাজহুৱা আৰু ব্যক্তিগত খণ্ডৰ সৈতে সহযোগিতা কৰে, আৰু জ্ঞান ভাগ বতৰা কেন্দ্ৰ হিচাপে কাম কৰে।

বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিৰ বাবে বিশ্বব্যাপী অংশীদাৰীত্ব (জিপিএফআই): দক্ষিণ কোৰিয়াৰ চিউলত 10 ডিচেম্বৰ 2010 তাৰিখে আনুষ্ঠানিকভাৱে আৰম্ভ কৰা, জিপিএফআই হৈছে G-20 আৰু অ-G-20 দেশবোৰৰ বাবে এক অন্তৰ্ভুক্ত মঞ্চ, আৰু অন্যান্য অংশীদাৰসকলে সহকৰ্মী শিক্ষণ, জ্ঞান আদান-প্ৰদান, নীতি ৰক্ষা আৰু সমন্বয়ৰ জৰিয়তে বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিৰ বিষয়ত কাম কৰাৰ বাবে এক অন্তৰ্ভুক্ত মঞ্চ।

গোলকীয় ৰাজহুৱা সামগ্ৰী (জিপিজি): জিপিজি হৈছে সেই সামগ্ৰী বা সেৱা যাৰ লাভালাভে পৃথিৱীৰ সকলো নাগৰিকক প্ৰভাৱিত কৰে। এইবোৰে আমাৰ জীৱনৰ বিভিন্ন দিশপ্ৰভাৱিত কৰে- আমাৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশ, ইতিহাস আৰু সংস্কৃতি, আৰু প্ৰযুক্তিগত প্ৰগতিৰ পৰা মেট্ৰিক প্ৰণালীৰ দৰে দৈনন্দিন উপযোগিতা প্ৰণালীলৈ।

ষ্টীল অতিৰিক্ত ক্ষমতাৰ ওপৰত গোলকীয় ফ'ৰাম (জি.এফ.এছ.ই.চি.): জি.এফ.এছ.ই.চি. হৈছে অতিৰিক্ত ক্ষমতাৰ প্ৰত্যাহ্বানৰ বিষয়ে আলোচনা আৰু সামূহিক সমাধান বিচাৰি উলিওৱা আৰু ইম্পাত খণ্ডত বজাৰৰ কাৰ্যকলাপ বৃদ্ধি কৰাৰ বাবে এক আন্তৰ্জাতিক মঞ্চ। 2016 চনত G-20 হাংকৌ সন্মিলনত G-20 নেতাসকলে গ্লোবেল ফ'ৰাম টো সৃষ্টি কৰিছিল। গ্লোবেল ফ'ৰাম হৈছে সকলো G-20 সদস্য আৰু অৰ্থনৈতিক সহযোগিতা আৰু উন্নয়ন সংস্থাৰ (আইচিডি) আগ্ৰহী সদস্যসকলৰ বাবে এক মুকলি মঞ্চ।

গোলকীয় বিত্তীয় সুৰক্ষা নেট (জি.এফ.এছ.এন.): জি.এফ.এছ.এন.-ক বহলভাৱে এক প্ৰতিষ্ঠানগত ব্যৱস্থা হিচাপে সংজ্ঞায়িত কৰিব পাৰি যি দেশবোৰক বিত্তীয় সম্পদ প্ৰদান কৰে যিবোৰক সাম্ভাৱ্য আঘাতৰ বিপৰীতে বীমাৰ প্ৰয়োজন হয় বা সংকট সমাধানৰ বাবে পুঁজিৰ প্ৰয়োজন হয়। এই ব্যৱস্থাবোৰৰ উদ্দেশ্য হৈছে সংকটত থকা এখন দেশক ইয়াৰ স্ব-বিত্তীয় ক্ষমতা পুনৰুদ্ধাৰ কৰাত সহায় কৰা আৰু উপযুক্ত চৰ্তৰ জৰিয়তে ইয়াৰ ঘৰুৱা নীতিৰ বিফলতা সংশোধন কৰা।

সেউজীয়া বিত্ত: সেউজ বিত্তীয় অৰ্থ হৈছে পৰিৱেশগতভাৱে বহনক্ষম প্ৰকল্প বা জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ দিশবোৰ গ্ৰহণ কৰা প্ৰকল্পৰ বাবে ব্যৱহাৰৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট বিত্তীয় ব্যৱস্থা।

সেউজীয়া পুনৰুদ্ধাৰ: সেউজীয়া পুনৰুদ্ধাৰে নীতি আৰু সমাধানৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে যি মানুহ আৰু গ্ৰহটোক আগলৈ বছৰ বছৰ ধৰি লাভান্বিত কৰিব। ই দেশবোৰক উন্নত ভাৱে গঢ়ি তুলিবলৈ সক্ষম কৰিব, আনহাতে অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু কৰ্মসংস্থাপন সৃষ্টিত সহায় কৰিব।

অৰ্থনৈতিক আৰু বিত্তীয় পৰিসংখ্যাৰ ওপৰত আন্তঃ-সংস্থা গোট (আই.এ.জি.): 2008 চনত স্থাপিত, আই.এ.জি.-ৰ মুখ্য ভূমিকা হৈছে বিত্তীয় খণ্ডৰ সন্দৰ্ভত পৰিসংখ্যা আৰু তথ্যৰ ব্যৱধান সম্পৰ্কীয় বিষয়বোৰ সমন্বয় আৰু নিৰীক্ষণ কৰা। আই.এ.জি. হৈছে বেংক ফৰ ইণ্টাৰনেচনেল ছেটেলমেণ্টচ (বি.আই.এছ.), ইউৰোপীয় কেন্দ্ৰীয় বেঙ্ক (ই.চি.বি.), ইউৰোষ্টেট, আন্তৰ্জাতিক মুদ্ৰা নিধি (আই.এম.এফ.), অৰ্থনৈতিক সহযোগিতা আৰু উন্নয়ন সংস্থা (আইচিডি), ৰাষ্ট্ৰসংঘ (ইউ.এন.), আৰু বিশ্ব বেংক।

আন্তর্জাতিক শক্তি মঞ্চ (আইইএফ): আইইএফ হৈছে 71 খন দেশৰ শক্তি মন্ত্ৰীসকলৰ এক বিশ্বৰ আগশাৰীৰ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংগঠন। ইয়াত শক্তি উৎপাদন আৰু ব্যৱহাৰকাৰী দুয়োখন দেশ অন্তৰ্ভুক্ত আছে, আৰু শক্তিৰ ক্ষেত্ৰত আলোচনাৰ বাবে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ গোলকীয় মঞ্চ অন্তৰ্ভুক্ত আছে।

অবৈধ, অপ্ৰতিবেদিত, আৰু অনিয়ন্ত্ৰিত (আই.ইউ.ইউ.) মাছ ধৰা: ই হৈছে এক বহল শব্দ যি বিভিন্ন ধৰণৰ মাছ ধৰা কাৰ্যকলাপ ধৰি ৰাখে। অবৈধ, অপ্ৰতিবেদিত, আৰু অনিয়ন্ত্ৰিত মাছ ধৰা কাৰ্যকলাপে ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তর্জাতিক মাছ ধৰা ৰ নিয়ম উলংঘা কৰে। আইইউইউ মাছ ধৰা হৈছে এক গোলকীয় সমস্যা যিয়ে সাগৰীয় পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ আৰু বহনক্ষম মীন পালনৰ প্ৰতি ভাবুকি সৃষ্টি কৰে।

আন্তর্জাতিক মিথেন নিৰ্গমন পৰ্যবেক্ষণালয় (আইএমইঅ): আইএমইঅ' হৈছে মিথেন নিৰ্গমনযথেষ্ট হ্রাস কৰাৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ পৰিৱেশ কাৰ্যসূচীৰ (ইউএনইপি) দ্বাৰা এক তথ্য-চালিত আৰু কাৰ্য-মুখী পদক্ষেপ।

জৈৱ বৈচিত্ৰ্য আৰু পৰিস্থিতিতন্ত্ৰ সেৱাৰ ওপৰত আন্তঃচৰকাৰী বিজ্ঞান-নীতি মঞ্চ (আইপিবিইএছ): আইপিবিইএছে জৈৱ বৈচিত্ৰ্য আৰু পৰিৱেশ তন্ত্ৰ সেৱা আৰু বিশ্ব স্তৰত তেওঁলোকৰ আন্তঃসংযোগৰ ওপৰত জ্ঞানৰ নিয়মীয়া আৰু সময়মতে মূল্যায়ন কৰিব। আইপিবিইএছ জাপান G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত আৰম্ভ কৰা হৈছিল।

জাষ্ট ট্ৰেঞ্জিচন: জাষ্ট ট্ৰেঞ্জিচনৰ অৰ্থ হৈছে অৰ্থনীতিক এনেদৰে সেউজীয়া কৰা যি সংশ্লিষ্ট সকলোৰে বাবে যিমান সম্ভৱ ন্যায্য আৰু সামগ্ৰিক, উপযুক্ত কামৰ সুযোগ সৃষ্টি কৰা।

মানি মাৰ্কেট ফাণ্ড: এক মানি মাৰ্কেট ফাণ্ড হৈছে এক প্ৰকাৰৰ মিউচুৱেল ফাণ্ড যি অত্যাধিক তৰল, নিকট-ম্যাদী সঁজুলিত বিনিয়োগ কৰে। এই সঁজুলিবোৰৰ ভিতৰত আছে নগদ ধন, নগদ সমতুল্য চিকিউৰিটি, আৰু উচ্চ-ক্ৰেডিট-ৰেটিং, হুস্ম্যাদী ম্যাদপূৰ্তিৰ সৈতে ঋণ-আধাৰিত চিকিউৰিটি।

বহুপাক্ষিক উন্নয়ন বেংক (এমডিবি): উন্নয়নশীল দেশসমূহত অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক বিকাশৰ বাবে এমডিবি হৈছে আন্তর্জাতিক বিভীয়া প্ৰতিষ্ঠান। আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ এমডিবিবোৰ হৈছে বিশ্ব বেংক, এছিয়ান ডেভেলপমেন্ট বেংক (এডিবি), ইউৰোপিয়ান বেংক ফৰ ৰিকনষ্ট্ৰাকচন এণ্ড ডেভেলপমেন্ট (ইবিআৰডি), আন্তঃ-আমেৰিকান ডেভেলপমেন্ট বেংক (আইএডিবি) আৰু আফ্ৰিকান ডেভেলপমেন্ট বেংক (এএফডিবি)।

নন-বেঙ্ক ফাইনেঙ্গিয়েল ইনষ্টিটিউচন (এনবিএফআই): এনবিএফআই হৈছে এক বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান যাৰ সম্পূৰ্ণ বেঙ্কিং অনুজ্ঞাপত্ৰ নাই আৰু ৰাইজৰ পৰা জমা গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। অৱশ্যে, এন.বি.এফ.আই.-য়ে বৈকল্পিক বিত্তীয় সেৱা, যেনে বিনিয়োগ (সামূহিক আৰু ব্যক্তিগত দুয়োটা), বিপদাশংকা পুলিৎ, বিত্তীয় পৰামৰ্শ, দালালি, ধন প্ৰেৰণ, আৰু নগদ ধন প্ৰেৰণ পৰীক্ষা কৰাত সহায় কৰে।

অইচিডি উৎকোচ বিৰোধী সন্মিলন: অইচিডি উৎকোচ বিৰোধী সন্মিলন, যাক আন্তৰ্জাতিক ব্যৱসায়িক লেনদেনত বিদেশী ৰাজহুৱা বিষয়াসকলৰ উৎকোচ প্ৰতিৰোধৰ সন্মিলন বুলিও কোৱা হয়, হৈছে এক আইনীভাৱে বাধ্যতামূলক আন্তৰ্জাতিক দুৰ্নীতি বিৰোধী সঁজুলি যি উৎকোচ লেনদেনৰ “যোগান ৰক্ষা” (ব্যক্তি বা সত্তাই উৎকোচ প্ৰদান, প্ৰতিশ্ৰুতি বা উৎকোচ দিয়া)ৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে। সন্মিলনৰ পক্ষসমূহৰ আইনৰ অধীনত উৎকোচক ফৌজদাৰী অপৰাধ হিচাপে গণ্য কৰা হয়।

এক স্বাস্থ্য: ‘এক স্বাস্থ্য’ হৈছে মানুহ, জন্তু আৰু পৰিৱেশৰ স্বাস্থ্যৰ ভাৰসাম্য আৰু অনুকূলিত কৰাৰ বাবে এক সংযুক্ত, একত্ৰিত পদ্ধতি। কোভিড-19 মহামাৰীৰ দৰে বিশ্বব্যাপী স্বাস্থ্য সমস্যা প্ৰতিৰোধ, ভৱিষ্যতবাণী, চিনাক্ত আৰু সঁহাৰি দিয়াটো বিশেষভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ।

ওচাকা ৰু অছিয়ন ভিজন: 2019 চনত জাপানৰ G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত গ্ৰহণ কৰা, ওচাকা ৰু অছিয়ন ভিজন হৈছে G-20 দেশবোৰৰ দ্বাৰা “এক বিস্তৃত জীৱন-চক্ৰ পদ্ধতিৰ জৰিয়তে 2050 চনৰ ভিতৰত সামুদ্ৰিক প্লাষ্টিকৰ আৱৰ্জনাৰ দ্বাৰা অতিৰিক্ত প্ৰদূষণ শূন্যলৈ হ্ৰাস কৰাৰ” এক স্বেচ্ছামূলক প্ৰতিশ্ৰুতি।

পেৰিছ চুক্তি: পেৰিছ চুক্তি হৈছে জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ক্ষেত্ৰত আইনীভাৱে বাধ্যতামূলক আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় চুক্তি। চুক্তিখন 2015 চনৰ 12 ডিচেম্বৰত গৃহীত হৈছিল আৰু 4 নৱেম্বৰ 2016 ত কাৰ্যকৰী হৈছিল। এই চুক্তিৰ লক্ষ্য হৈছে প্ৰাক-ঔদ্যোগিক স্তৰৰ তুলনাত গোলকীয় উষ্ণতা 2 ডিগ্ৰী চেলচিয়াছৰ তলত, 1.5 ডিগ্ৰী চেলচিয়াছলৈ সীমিত কৰা।

পেৰিছ ক্লাব: পেৰিছ ক্লাব হৈছে চৰকাৰী ঋণদাতা দেশবোৰৰ এক মুখ্য আন্তঃ-চৰকাৰী গোট। অনানুষ্ঠানিক প্ৰকৃতিৰ, গোটটোৱে ঋণদাতা দেশবোৰে সন্মুখীন হোৱা পৰিশোধ সম্পৰ্কীয় সমস্যাবোৰৰ কাৰ্যকৰী সমাধান বিচাৰি উলিয়াবলৈ চেষ্টা কৰে।

দৰিদ্ৰতা হ্ৰাস আৰু বিকাশ ন্যাস (পিআৰজিটি): পিআৰজিটিৰ জৰিয়তে, আইএমএফে নিম্ন আয়ৰ দেশবোৰক বিকাশ আৰু দৰিদ্ৰতা হ্ৰাসৰ প্ৰচাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব দি ৰেহাইমূলক বিত্তীয় সমৰ্থন প্ৰদান কৰে।

আফ্রিকাত আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী (পিআইডিএ): পিআইডিএৰ সামগ্ৰিক লক্ষ্য হৈছে একত্ৰিত আঞ্চলিক আৰু মহাদেশীয় আন্তঃগাঁথনি নেটৱৰ্ক আৰু সেৱাসমূহৰ উন্নত প্ৰৱেশাধিকাৰৰ জৰিয়তে আফ্রিকাত আৰ্থ-সামাজিক বিকাশ আৰু দৰিদ্ৰতা হ্রাস কৰা। আফ্রিকাত ব্যক্তিগত বিনিয়োগৰ প্ৰচাৰৰ বাবে জাৰ্মান G-20 কাৰ্যকালৰ অধীনত পিআইডিএ আৰম্ভ কৰা হৈছিল।

আঞ্চলিক বিত্তীয় ব্যৱস্থা (আৰ.এফ.এ.): আৰ.এফ.এ. হৈছে এক প্ৰণালী বা চুক্তি যাৰ জৰিয়তে দেশবোৰৰ গোটবোৰে তেওঁলোকৰ অঞ্চলত বিত্তীয় অসুবিধাৰ সন্মুখীন হোৱা দেশবোৰক পাৰস্পৰিকভাৱে বিত্তীয় সমৰ্থনৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে।

স্থিতিস্থাপকতা আৰু স্থিৰতা ন্যাস (আৰএছটি): আইএমএফৰ আৰএছটি হৈছে নিম্ন-উপাৰ্জন আৰু দুৰ্বল মধ্য-আয়ৰ দেশবোৰক বাহ্যিক আঘাতৰ প্ৰতি স্থিতিস্থাপকতা গঢ়ি তোলাত সহায় কৰা আৰু বহনক্ষম বিকাশ নিশ্চিত কৰা, আৰু তেওঁলোকৰ দীৰ্ঘম্যাদী পৰিশোধৰ ভাৰসাম্য স্থিৰতাত অৰিহণা যোগোৱা।

বিশেষ অংকন অধিকাৰ (এছ.ডি.আৰ.): এছ.ডি.আৰ. হৈছে ইয়াৰ সদস্য দেশবোৰৰ চৰকাৰী সঞ্চয়ৰ পৰিপূৰক হিচাপে আন্তৰ্জাতিক মুদ্ৰা নিধি (আই.এম.এফ.)ৰ দ্বাৰা সৃষ্টি কৰা এক আন্তৰ্জাতিক সংৰক্ষিত সম্পদ। এছ.ডি.আৰ.-ৰ মূল্য বিশ্বৰ পাঁচটা মুখ্য মুদ্ৰাৰ বাস্কেটৰ ওপৰত আধাৰিত – আমেৰিকান ডলাৰ, ইউৰো, ইউয়ান, য়েন আৰু ইউ.কে. পাউণ্ড।

বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (এছডিজি): 2015 চনত ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ দ্বাৰা গৃহীত, এছডিজি, যাক গোলকীয় লক্ষ্য বুলিও কোৱা হয়, হৈছে দৰিদ্ৰতা দূৰ কৰা, গ্ৰহটো সুৰক্ষিত কৰা আৰু 2030 চনৰ ভিতৰত সকলো লোকৰ শান্তি আৰু সমৃদ্ধি নিশ্চিত কৰাৰ বাবে সাৰ্বজনীন আহ্বান। এছ.ডি.জি.ত 17 টা লক্ষ্য একত্ৰিত কৰা হয় আৰু য'ত এটা খণ্ডৰ কাৰ্যই আন এটা খণ্ডৰ ফলাফলক প্ৰভাৱিত কৰে।

বহনক্ষম বিত্ত: বহনক্ষম বিত্ত হৈছে এক প্ৰক্ৰিয়া যি বিনিয়োগৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ সময়ত পাৰিপাৰ্শ্বিক, সামাজিক আৰু শাসনৰ (ইএছজি) বিবেচনা কৰে। ইয়াৰ ফলত বহনক্ষম অৰ্থনৈতিক কাৰ্যকলাপ আৰু প্ৰকল্পত অধিক দীৰ্ঘম্যাদী বিনিয়োগ হয়।

খাদ্য ক্ষতি আৰু আৱৰ্জনাৰ পৰিমাণ আৰু হ্রাসৰ ওপৰত কাৰিকৰী মঞ্চ (টিপিএলএফডব্লিউ): ইয়াক 2015 চনত G-20 তুৰ্কী কাৰ্যকালৰ সময়ত মুকলি কৰা হৈছিল। প্লেটফৰ্মে কাৰ্যকৰীভাৱে খাদ্য ৰক্ষা আৰু আৱৰ্জনা হ্রাস কৰাৰ বাবে বিশ্বব্যাপী প্ৰয়োগ কৰা উদ্ভাৱনী প্ৰযুক্তি আৰু পদ্ধতিৰ সৈতে জড়িত সফল আৰ্হিবোৰৰ জোখ, হ্রাস, নীতি, মিত্ৰতা, কাৰ্য আৰু উদাহৰণৰ ওপৰত তথ্য প্ৰাপ্ত কৰাৰ প্ৰৱেশদ্বাৰ হিচাপে, অন্যান্য সম্পৰ্কিত প্লেটফৰ্মৰ সৈতে সংযোগ ৰখাৰ সৈতে কাম কৰে।

সম্পূৰ্ণ লোকচান শোষণ ক্ষমতা (টিএলএচি): বিশ্বব্যাপী প্ৰণালীবদ্ধভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ বেঙ্কবোৰৰ (জি-চিবিচ) বিনিয়োগকাৰীসকলক লোকচান ৰখাৰ বাবে পৰ্যাপ্ত ইকুইটি আৰু বেইল-ইন ঋণ থকা টো নিশ্চিত কৰিবলৈ আৰু চৰকাৰী বেলআউটৰ বিপদাশংকা হ্রাস কৰাৰ বাবে মুঠ লোকচান শোষণ ক্ষমতা হৈছে এক আন্তৰ্জাতিক মানদণ্ড।

ইউএনচিএলওএছ: 1982 চনত সাগৰৰ আইনৰ ওপৰত ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সন্মিলন (ইউএনচিএলওএছ) গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। সন্মিলনখনে বিশ্বৰ মহাসাগৰ আৰু সাগৰত আইন-শৃংখলাৰ এক বিস্তৃত ব্যৱস্থা নিৰ্ধাৰণ কৰে যিয়ে মহাসাগৰৰ সকলো ব্যৱহাৰ আৰু সেইবোৰৰ সম্পদনিয়ন্ত্ৰণ কৰা নিয়মবোৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰে। ই সাগৰৰ আইনৰ নিৰ্দিষ্ট অঞ্চলসমূহৰ অধিক বিকাশৰ বাবে এক পৰিকাঠামোও প্ৰদান কৰে।

ৰাষ্ট্ৰসংঘ-বাসস্থান: ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ মানৱ বসতি কাৰ্যসূচীৰ (ইউএন-হেবিটেট) লক্ষ্য হৈছে সমগ্ৰ বিশ্বৰ সামাজিক আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিকভাৱে বহনক্ষম নগৰ আৰু চহৰসমূহৰ প্ৰচাৰ কৰা। ৰাষ্ট্ৰসংঘ-বাসস্থান হৈছে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ প্ৰণালীৰ ভিতৰত নগৰায়ন আৰু মানৱ বসতি সম্পৰ্কীয় সকলো বিষয়ৰ কেন্দ্ৰীয় বিন্দু।

ইউনিভাৰ্চেল হেল্থ কভাৰেজ: ইউনিভাৰ্চেল হেল্থ কভাৰেজৰ অৰ্থ হৈছে যে সকলো লোকে তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনীয় স্বাস্থ্য সেৱা, কেতিয়া আৰু ক'ত প্ৰয়োজন হয়, আৰ্থিক দুৰ্দশাৰ সন্মুখীন নোহোৱাকৈ প্ৰাপ্ত কৰিব পাৰে। ই স্বাস্থ্য প্ৰচাৰৰ পৰা প্ৰতিৰোধ, চিকিৎসা, পুনৰ্স্থাপন আৰু উপশমকাৰী যত্নলৈকে অত্যাৱশ্যকীয় স্বাস্থ্য সেৱাৰ সম্পূৰ্ণ পৰিসৰ সামৰি লয়।

ইউএনএছচি প্ৰস্তাৱ 2347: ইউএনএছচি প্ৰস্তাৱ 2347 ত মুখ্যতঃ সন্ত্ৰাসবাদৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়া আৰু সন্ত্ৰাসবাদী গোটসমূহৰ দ্বাৰা সাংস্কৃতিক সম্পত্তি ধ্বংস আৰু লুণ্ঠনকাৰাৰ ইচ্ছাকৃত প্ৰচেষ্টাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। ই এক সশস্ত্ৰ সংঘৰ্ষৰ বহল পৰিপ্ৰেক্ষিতত সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে বিশ্ব সম্প্ৰদায়ৰ উমৈহতীয়া স্বাৰ্থ আৰু দায়বদ্ধতাৰ প্ৰতিও মনোযোগ দিয়ে।

মহিলা উদ্যোগী বিত্তীয় উদ্যোগ (উই-ফাই): অক্টোবৰ 2017-ত স্থাপিত, ৱে-ফাইৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হৈছে বিত্তীয় সামগ্ৰী আৰু সেৱাৰ প্ৰৱেশাধিকাৰ বৃদ্ধি কৰি, ক্ষমতা নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্ক সম্প্ৰসাৰণ, পৰামৰ্শ দাতা আৰু স্থানীয় আৰু বিশ্ব বজাৰৰ সৈতে সংযোগ কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰি মহিলা উদ্যোগীসকলক সমৰ্থন কৰা।

G-20 বহল অর্থনৈতিক সূচক

সূচকসমূহ	G20 (US\$ ট্রিলিয়ন)		বিশ্বত ভাগ বতৰা কৰক (%)		বিকাশ (%) (2010- 2021)
	2010	2021	2010	2021	
আউটপুট/কাৰ্যকলাপ					
জিডিপি	55.7	70.1*	85.9	85.6	2.3 [#]
মূল্য সংযোজন, কৃষি	1.9	2.6*	70.2	71.0	3.1 [#]
মূল্য সংযোজন, উদ্যোগ	14.3	18.5*	82.9	83.6	2.6 [#]
মান যোগ, সেৱাসমূহ	36.3	45.9*	86.9	86.5	2.4 [#]
জনসংখ্যা	4.5	4.9	64.9	62.1	0.7
বাণিজ্য					
সামগ্ৰী ৰপ্তানি	11.7	17.1	76.4	76.4	3.5
সামগ্ৰী আমদানি	14.5	17.4	78.4	76.9	1.7
মুঠ সামগ্ৰী বাণিজ্য	26.1	34.4	77.5	76.7	2.5
সেৱাৰ ৰপ্তানি	3.2	4.9	79.6	80.7	4.0
সেৱাসমূহৰ আমদানি	3.0	4.4	77.2	78.0	3.5
সেৱাৰ মুঠ বাণিজ্য	6.2	9.3	78.4	79.4	3.8
বিনিয়োগ					
আভ্যন্তৰীণ এফডিআই	1.0	1.1	72.7	69.8	0.8
বাহ্যিক এফডিআই	1.1	1.5	77.0	87.6	3.1
ডিজিটেল অর্থনীতি					
ডিজিটেলভাৱে ৰপ্তানি- বিতৰণযোগ্য সেৱাসমূহ	1.6	3.2	85.6	84.1	6.5
আইচিটি সেৱাৰ ৰপ্তানি	0.3	0.7	85.2	85.1	9.9

উৎসসমূহ: IMF-DOTS, IMF-IFS, UNCTAD, OECD

টোকা: বিকাশৰ বাবে, 2010-2021 বৰ্ষৰ বাবে চক্রবৃদ্ধি বাৰ্ষিক বিকাশৰ হাৰ (চি.এ.জি.আৰ.) গণনা কৰা হৈছে।

* পৰিসংখ্যাবোৰ ২০২০ বৰ্ষৰ বাবে। # চিএজিআৰ 2010-2020 বৰ্ষৰ বাবে গণনা কৰা হয়

G-20 बरकिं गुरुप (भरुतरीय करुयकरल)

शुवरुपु टुरुक

- कृषु
- दुनुनीतु वुरुबुधु
- सङुसुकृतु
- डुडुडुगुतुल अरुथनीतु
- दुुरुुुगुगु वुरुपदशङुकु सुतुतुसुतुपकतु अरुकु हुसु
- उनुनतु
- शुसुकु
- नुडुडुडु
- पुरुवुरुश अरुकु डुलवुडु सुतुतु
- शकुतु पुरुवुरुतुन
- सुसुतु
- वुगुडुडु अरुकु वुरुनुडुगु
- पुरुडुतुन

फुडुनुसु टुरुक

- शुवरुवरुकु बरकिं गुरुप (अुडुडुडुडुडुडु)
- आनुतुगुतुतुक वुरुतुतुतु अरुकुडुकुकुकु (अुडुडुडुडु)
- आनुतुगुगुथनु करुयकरुी गुुगु (अुडुडुडुडुडुडु)
- वहुनसुकुतु वुरुतु करुयकरुी गुुगु (अुडुडुडुडुडुडुडु)
- वुरुतुतुतुतु अनुतुतुतुतु वुरुवु गुुगुकुतुतु अङुशुदुतुतु (डुडुडुडुडुडुडुडु)
- डुडुडुडु वुरुतु अरुकु सुसुतु टुसुकु फुडु
- आनुतुगुतुतुक कुरु करुयकरुुतु
- वुरुतुतुतुतु खगुु वुरुसुतुतुसुतुतु

G-20 ब्यस्तता गोटेसमूह (भारतीय कार्यकाल)

- बिजनेस20 (बि20)
- चिभिल20 (चि20)
- लेबास20 (एल20)
- संसद 20 (पि20)
- चाईस20 (एछ20)
- सर्वोच्च अडिट प्रतिष्ठान20 (एछएआई20)
- स्टार्टआप20 (एछ20)
- थिंक20 (टि-20)
- आर्बान20 (अनुर्ध 20)
- रमेन20 (डब्लिउ20)
- युर20 (राई20)

भारत 2023 INDIA

G-20 ৰ স্থায়ী আমন্ত্ৰণকাৰী

দেশ

- স্পেইন

আন্তৰ্জাতিক সংগঠনসমূহ

- ৰাষ্ট্ৰসংঘ (ৰাষ্ট্ৰসংঘ)
- আন্তৰ্জাতিক মুদ্রা নিধি (আইএমএফ)
- বিশ্ব বেংক (ডব্লিউবি)
- বিশ্ব স্বাস্থ্য সংস্থা (বিশ্ব স্বাস্থ্য সংস্থা)
- বিশ্ব বাণিজ্য সংস্থা (ডব্লিউটিঅ')
- আন্তৰ্জাতিক শ্ৰমিক সংগঠন (আইএলও)
- বিত্তীয় স্থিৰতা বোর্ড (এফএছবি)
- অৰ্থনৈতিক সহযোগিতা আৰু উন্নয়ন সংস্থা (অইচিডি)
- আফ্ৰিকান ইউনিয়ন (এইউ)
- আফ্ৰিকান ইউনিয়ন ডেভেলপমেন্ট এজেন্সি (এ.ইউ.ডি.এ.-এন.ই.পি.এ.ডি.)
- দক্ষিণ-পূব এছিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ সংগঠন (এছিয়ান)

অতিথি দেশ আৰু আন্তৰ্জাতিক সংগঠন (G-20 ইণ্ডিয়া কাৰ্যকাল 2023)

দেশ

- বাংলাদেশ
- ইজিপ্ত
- মৰিচাছ
- নেদাৰলেণ্ড
- নাইজেৰিয়া
- ওমান
- ছিঙ্গাপুৰ
- ইউ.এ.ই.

আন্তৰ্জাতিক সংগঠনসমূহ

- আন্তৰ্জাতিক সৌৰ মিত্ৰতা (আই.এছ.এ.)
- দুৰ্যোগ স্থিতিস্থাপকৰ বাবে মিত্ৰজোঁট আন্তঃগাঁথনি (চিডিআৰআই)
- এছিয়ান ডেভেলপমেন্ট বেঙ্ক (এডিবি)

G-20 सदस्य देशसमूह

অষ্ট্ৰেলিয়া

আৰ্জেণ্টিনা

ব্ৰাজিল

কানাডা

চীন

ইউৰোপীয়
ইউনিয়ন

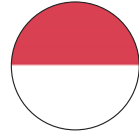
ফ্ৰান্স

জাৰ্মানি

ভাৰত

ইণ্ডোনেছিয়া

ইটালী

জাপান

মেক্সিকো

ৰাছিয়া

দক্ষিণ আফ্ৰিকা

টৌদি আৰৱ

দক্ষিণ কোৰিয়া

তুৰস্ক

ইউনাইটেড ষ্টেটচ
অৱ আমেৰিকা

ইউনাইটেড
কিংডম

भारत 2023 INDIA

ভাৰতীয় G-20 কাৰ্যকাল: ছ'চিয়েল মিডিয়া কভাৰেজ

<https://www.g20.org>

<https://twitter.com/g20org>

<https://www.facebook.com/g20org>

<https://www.instagram.com/g20org/?hl=en>

https://www.youtube.com/channel/UCspVYmJSYUek633_enhLo3w

To access this document and
Past G20 & T20 Communiques
Click: <https://bit.ly/3UiAa9s>
Scan QR code

